

121

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİNE BAĞLI MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA
MESLEK LİSESİ VE GENEL LİSE ÇIKIŞLI
ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARININ
KARŞILAŞTIRILMASI

Burhan Akpınar

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav
Yönergesinin

Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak Hazırlanmıştır.

Malatya
Haziran, 1992

" Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne "

İs bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim
Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS
TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____

Üye _____

Üye _____

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine
ait olduğunu onaylarım.

...../...../1992

TESEKKÜR

Bu çalışma ile; Meslek Yüksekokulları'nda öğrenim gören Meslek Lisesi mezunu öğrenciler ile Genel Lise mezunu öğrencilerin uygulamalı ve teorik derslerdeki başarıları arasında farklılık olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Tez çalışmalarımın her düzeyinde bana yardımlarını esirgemeyen ve tezin ortaya çıkmasında büyük katkısı bulunan tez danışmanım Yrd.Doç.Dr.Nalan Aras'a çok teşekkür ederim.

Araştırmanın yapıldığı Meslek Yüksekokulları yönetici ve görevlilerine ilgi ve yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Gerek dersler gerekse tez çalışmalarım sırasında bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren Doç.Dr.Mustafa Ergün ve Araştırma Görevlisi Mustafa Akdağ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Burhan Akpınar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TESEKKÜR.....	IV
TABLolar LISTESİ.....	IX

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
A.Problem Durumu.....	2
B.Problem Cümlesi.....	13
C.Alt Problemler.....	13
D.Araştırmanın Amacı.....	13
E.Denenceler.....	14
F.Sayıltılar.....	15
G.Sınırlılıklar.....	15
H.Tanımlar.....	16
I.Yapılan İlgili Araştırmalar.....	17

BÖLÜM II

MESLEK YÜKSEKOKULLARI UYGULAMALARINA GENEL BİR

BAKİŞ.....	23
A.Tarihi Gelişim İçinde Meslek Yüksekokulları.....	23
B.Yay-Kur Uygulaması.....	28

	<u>Sayfa</u>
C.MYO'ların Bugünü.....	30
D.Çesitli Ülkelerde Tekniker Eğitimi.....	33
1.ABD'de Tekniker Eğitimi.....	33
2.İngiltere'de Tekniker Eğitimi.....	35
3.Japonya'da Tekniker Eğitimi.....	36
4.Fransa'da Tekniker Eğitimi.....	37
5.Hollanda'da Tekniker Eğitimi.....	38
6.İtalya'da Tekniker Eğitimi.....	39
7.Kanada'da Tekniker Eğitimi.....	40
8.Almanya'da Tekniker Eğitimi.....	40
9.Rusya'da Tekniker Eğitimi.....	41

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	43
A.Evren, Örneklem ve Değişkenler.....	43
1.Evren.....	43
2.Örneklem.....	43
3.Değişkenler.....	44
B.Veriler ve Toplanması.....	44
C.Verilerin Çözümü ve Yorumu.....	45
D.Kullanılan İstatistiksel Teknikler.....	45

BÖLÜM IV

	<u>Sayfa</u>
BULGULAR VE YORUMLAR.....	47
A.Bulgular.....	47
1.Insaat Programına ilişkin Bulgular.....	48
2.Tarım Makinaları Programına ilişkin Bulgular..	49
3.Elektronik Programında ilişkin Bulgular.....	51
4.Motor Programına ilişkin Bulgular.....	52
5.Maden Programına ilişkin Bulgular.....	53
6.İklimlendirme ve Soğutma Programına ilişkin Bulgular.....	55
7.Kontrol Sistemleri Programına ilişkin Bulgular.....	56
8.Geleneksel El Sanatları Programına ilişkin Bulgular.....	58
9.Tekstil Programına ilişkin Bulgular.....	60
10.Elektrik Programına ilişkin Bulgular.....	62
11.İşletme Programına ilişkin Bulgular.....	63
12.Muhasebe Programına ilişkin Bulgular.....	64
13.Pazarlama Programına ilişkin Bulgular.....	66
B.Yorumlar.....	68

BÖLÜM V

	<u>Sayfa</u>
ÖZET, SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	71
A.Özet.....	71
B.Sonuçlar.....	76
C.Öneriler.....	76
KAYNAKLAR.....	79

TABLOLAR LISTESİ

<u>TABLO NO</u>		<u>Sayfa</u>
1.	Örnekleme Giren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Programlara ve Mezun Oldukları Ortaöğretim Türüne Göre Dağılımları.....	44
2.	İnşaat Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	48
3.	Tarım Makinaları Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	49
4.	Elektronik Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	51
5.	Motor Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	52
6.	Maden Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	53
7.	İklimlendirme ve Soğutma Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	55

8.	Kontrol Sistemleri Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	56
9.	Geleneksel El Sanatları Programı Öğrencilerinin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	58
10.	Tekstil Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	60
11.	Elektrik Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	62
12.	İşletme Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	63
13.	Muhasebe Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	64
14.	Pazarlama Programında Öğrencilerin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Türe Göre Farklılıkları.....	66

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ülkemizde sanayi alanındaki gelişmelere paralel olarak her alanda nitelikli teknik elemana olan ihtiyacı artmaktadır. Teknolojik gelişmeyi sağlayacak nitelikli insan gücünü bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de okullar yetistirmektedir. Türkiye'de özellikle teknik alanda üst ve alt kademelerde nitelikli eleman yetistirilmesinde karşılaşılan sorunlar nisbeten aşılabılmışken, nitelikli ara eleman yetistirmesi konusunda ise ciddi problemler devam etmektedir. Bu alanda Türkiye'de bir çeliski görülmekte; bir taraftan nitelikli ara eleman arayan işletmeler bulunurken, diğer taraftan iş arayan çok sayıda ara elemana rastlanmaktadır. Ülkemizde nitelikli ara eleman yetistirme görevi Meslek Yüksekokullarına verilmiştir. M.Y.O.'ları bu görevlerini yerine getirmeye çalışırken bir çok problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu problemler çok çeşitli olmasına rağmen, M.Y.O.'larını kazanan öğrencilerden yaklaşık % 35 nin kayıt yaptırmadığı veya kayıt yaptıırıp okula devam etmediği ve yine bu okulların özellikle birinci sınıflarında okuyan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun tekrar üniversite sınavlarına girdikleri göz önüne alındığında; bu okullardaki en büyük problemlerden birinin öğrenci problemi olduğu görülür.

M.Y.O.'larına Genel Lise ve Meslek Liseleri Mezunlarının alınıp aynı programlarda öğretime tabi tutulmaları ise gerek öğrenciler gerekse öğretim elemanları açısından birçok sorunu beraberinde getirmektedir.

M.Y.O. sayılarının hızla artması ve mezunlarının is bulmada ciddi sorunlarla karşılaşmaları konunun güncelliğini ortaya koymaktadır. Bu konudaki araştırmaların sınırlı olması, araştırmamızın bu alandaki boşluğa yapacağı katkı ümidimizi güçlendirmektedir.

A. Problem Durumu

Bağımsız bir toplum olarak varlığımızı korumak ve sürdürebilmek için, ülke kalkınmasını sağlamak ve bu konuyu birinci görevimiz olarak benimsemek zorundayız. Bugün uygarlık ve özgürlük, kalkınma ve endüstrileşme ile sağlanmaktadır (H.Kaya,1976,s.179). Bir ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda kalkınabilmesi o ülkenin doğal kaynaklar, sermaye ve insangücünü iyi kullanmasına bağlıdır. Bu faktörler içerisinde, diğer unsurları kullanması bakımından insangücü, kalkınmanın en önemli faktörüdür. Ülkenin kalkınıp ekonomik yönden gelişebilmesi için yüksek üretimin sağlanması bir zorunluluktur. Yüksek üretim ise nitelikli insangücünü gerektirir. İhtiyaç duyulan nitelik ve nicelikteki insangücünün istenilen zamanda kullanıma hazır olmaması üretimi, dolayısıyla kalkınmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Kalkınma için temel teskil eden nitelikli insangücünün yetistirilmesi

ve verimli bir şekilde kullanılması eğitim ile sağlanmaktadır (E.Tavşancıl,1989,s.1).

Eğün birçok ülkede olduğu gibi Türkiyede'de ekonomik gelişme en önemli hedeflerden biridir. Ancak ülkemiz doğal kaynaklarca fazla zengin olmayıp büyük bir nüfus artış hızına sahiptir. Bu durum sanayileşmemizi zorunlu hale getirmektedir. Sanayileşip, ekonomik yönden gelişebilmemiz için ihtiyaç duyulan insangücünü yetiştirmek üzere mesleki eğitime önem vermek zorundayız (M.Orman,1983,s.19). Ekonomik gelişmenin ön plana çıkması, eğitimin, bir insangücü yetiştirme hizmetine dönüştüğü gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Ancak kalkınmaya faydalı olabilmesi için eğitimin çok iyi planlanması gerekir. Aksi takdirde Türkiye gibi imkanları kısıtlı olup diğer alanlardan da eğitime pay ayıran ülkelerde bu durum kalkınmaya katkı sağlama yerine kalkınmayı olumsuz yönde etkileyebilir (E.Tavşancıl,1989,s.1). Sanayileşmeyi hedefleyen ülkemizde, kalkınmanın temel unsuru olan insangücüne, çalışmalarında yüksek verim almayı sağlayacak bilgi ve becerileri kazandıracak olan etkili bir mesleki eğitimin, ülkenin simdiki ve gelecekteki ihtiyaçları doğrultusunda planlanıp, uygulamaya konulması gerekmektedir (H. Kaya, 1989, s.19).

Günümüzde hızla gelişen bilgi birikiminin bir sonucu olarak teknoloji de hızla gelişmekte ve değişmektedir. Bu durum birey ve toplum hayatını etkilemekte, endüstri her geçen gün daha karmaşık bir hal almaktadır. Toplumumuzunda bu hızlı gelişmelere ayak uydurabilmesi, bu değişen ortama

göre örgütlenmiş bir mesleki eğitimle mümkündür (H. Doğan, 1980, s.2). Teknoloji ve bilimdeki gelişme ve değişimler o kadar hızlıdırki; her onbeş yıl içinde gelişmiş ülkelerdeki üretim, ikiye katlanmaktadır. İş hayatı bu yeni gelişmelerin getirdiği ve getireceği değişikliklere uyabilmesi bakımından bireylerin ne tür bilgi ve becerilere ihtiyacı olduğunu belirlerken, okul, bu bilgi ve beceriler ile donatılmış bireylerin nasıl yetistirebileceğinin metodlarını ortaya koyup uygulamaya çalışmalıdır (S. Kaptan, 1986, s. 65). Toplumun ekonomik düzeyi yükselip sanayileşme arttıkça ekonomik sistemin eleman ihtiyacında artmakta, belirli iş ve meslek alanlarında nitelikli elemanlar istenmektedir (M. Ergün, 1987, s.93). İşte bugünkü okul sistemi, karmaşık ve sürekli değişen bir ekonomik sistem içinde yaşayıp ona uyum sağlayacak bireyi yetistirebilme uğrasını içerisindedir (S. Kaptan, 1986, s.54).

Sanayileşmiş batı toplumları düzeyine ulaşmayı hedefleyen ülkemizde, teknik eğitimin değerinin anlaşılıp ele alınışı oldukça eskilere dayanmaktadır. Ancak sanayileşmeyi gerçekleştirecek teknik eleman yetistirilmesinde fazla başarılı olunamamıştır. Ekonomik sistemimizin bugün ve gelecekteki teknik eleman ihtiyaçları iyi hesaplanıp ona uygun programlar geliştirilip uygulanamamıştır. Oysa ülkemizin ekonomik imkanları göz önüne alındığında bu alana hemen her dönemde azımsanamıyacak ödenekler ayrılmıştır. Ancak bu konudaki başarısızlık 1981 yılında toplanan Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu'nda " Her kademedeki mesleki

ve teknik öğretim mezunları, endüstrinin ve iş hayatının isteklerine cevap verici değildir." cümleleriyle tescil edilmiştir (Y. Vardar, 1983, s.41). Endüstrinin ihtiyaç duyduğu insan gücü yetistirilmesi konusundaki dengesizlik ve kalite yetersizliği böylece en üst kuruluşlardan biri tarafından kabul edilmiştir. Bugün Türk sanayi sektöründe yönetici ile mal veya hizmet üreten işçi arasında, her alanda değişik özelliklere sahip arakademe insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır (R. Gezici, 1983, s.47). Ancak ülkemizde, eğitim, üretim ve insan gücü arasında iyi bir ilişkinin kurulamamış olması, becerili insan gücü temininde bir çarpıklık meydana getirmektedir. Böylece bir taraftan iş arayan insanlar varken diğer taraftan belirli niteliklere sahip insan gücü arayan firmalar mevcuttur. Teknik eğitimde sanayinin bugün ve gelecekteki ihtiyaçlarının gerçekçi bir şekilde saptanıp, buna uygun planlamaların yapılamamış olması eskiden beri bir şikayet konusudur. Okullarda yetistirilenler bir ölçüde sanayinin aradıkları elemanlar olmadıklarından hemen kabul görmemektedirler. Bu durum, eleman, para ve zaman israfına yol açmaktadır (I. Sezgin, 1980, s.6). Ülkemizde arakademe insan gücü istihdamı ve talebi konularında sağlıklı bir araştırma yapılmamış olmasına rağmen sanayide bu elemandan kaynaklanan bir dengesizliğin var olduğu da bilinen bir gerçektir. Arakademe insan gücünün çalışma seviyesi olan mühendis ile işçi arasındaki boşluk kapatılmadığı için üretim aksamada, teknoloji birikimi ve gelişimi zorlaşmakta, mühendislik hizmetlerinin düzeyi düşmektedir

(R. Gezici, 1983, s.47). Endüstride mühendislik alanlarındaki "ara insangücü" nün kıtlığı önemli ekonomik ve toplumsal problemler doğurmaktadır. Bu durumda ara insangücünün işini daha üst veya alt düzeydeki elemanlar yapacaklarından verim düşer. Üst düzeydeki elemanın aynı işi yapması, onun iyi değerlendirilememiş olmasına; alt düzeydekinin aynı işi yapması ise, işi gereği gibi yapamamasına neden olur. İş birinde gereğinden pahalıya mal olur; diğerinde ise kaliteden taviz vermeyi gerektirir (N. Karasar, 1981, s.3).

Ara kademe insangücü; " üst düzeyde olup yönetici durumundaki meslek elemanları ile uygulayıcı üretim elemanları arasındaki kademe " (R. Gezici, 1983, s.46) olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde, teknik alanda mühendis ile işçi arasındaki irtibatı sağlayan bu elemana "tekniker" veya "teknisyen" adı verilmektedir (N. Karasar, 1981, s.12).

Türkiye'de teknik alanda adı geçen ara insangücünü yetiştirmek amacıyla ilk defa Yıldız Teknik Okulu açılmışsa da sonraları bu okul mühendislik fakültesine dönüştürülüp bir anlamda amacından saptırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı da aynı amaçla açtığı Tekniker ve Yüksek Tekniker okullarını çeşitli sebeplerden dolayı 1967 yılında kapatmıştır. 1972 yılında aynı amaçla Ege Üniversitesi ile Boğaziçi Üniversitesi'nde uygulanan önlisans eğitimi, sonradan bu okulların lisans düzeyine yükseltilmeleri ile sonuçsuz kalmıştır (R. Gezici, 1983, s.48). Böylece mühendislik fakültelerinin sayısı artarken, ara kademe insangücü açığı giderek büyümüş, çoğu alanlarda bu elemanların görevlerini

mühendisler yapmak zorunda kaldıklarından mühendislik hizmetlerinin seviyesi düşmüş, mühendis ile işçi arasındaki bu boşluk üretimi olumsuz yönde etkilemiştir. Bu kademedeki açık kapatılamayınca ara insangücü yetiştirmek üzere 1975 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Yay-Kur (Yaygın Yükseköğretim Kurumu) kurularak kırkdokuz Meslek Yüksekokulu açılmıştır. Ancak öğretici eleman kıtlığı, müfredat ve fiziki imkansızlıklar nedenleriyle bu okullarda önceki denemeler gibi başarılı olamamışlardır (R. Gezici, 1983, s.48). Türkiye'de ara insangücünde görülen büyük ihtiyacın Meslek Yüksekokulları tarafından karşılanabileceğine inanan Yükseköğretim Kurulu aldığı bir kararla bu okulların sayı ve kapasitelerinin artırılması ve eğitim kalitesinin yükseltilmesi gereğini vurgulamıştır. Bunun sonucu olarak 2547 sayılı kanunun 41 sayılı kanun kuvvetinde kararnamesi ile Yay-Kur'a bağlı kırkdokuz Meslek Yüksekokulu çevrelerindeki üniversitelere bağlanmışlardır (1981 YÖK Reformu ve İki Yıllık Uygulama Sonuçları Raporu, 1983, s.5).

Gelişmiş ülkelere baktığımızda, bu tür elemanları yetiştiren Meslek Yüksekokulu benzeri kurumların oldukça yaygın olduklarını görmekteyiz. ABD'de bu tür okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı, tüm yükseköğretim öğrencilerinin ortalama % 42'sini, Japonya'da ise yaklaşık % 60'ını oluşturmaktadır. Yine birçok gelişmiş ülkede bu tür okullar daha çok aynı tür ortaöğretim kurumlarının birer uzantısı olarak gelişir ve istihdama yönelik faaliyet gösterirler. Örneğin Japonya'da ara eleman yetiştiren bu tür okullar üç yıllık

ortaöğretim, iki yılı da önlisans düzeyinde olmak üzere bes yıl birleşik şekilde öğretim yapmaktadırlar(1981 YÖK Reformu ve İki Yıllık Uygulama Sonuçları Raporu, 1983, s.5).

Bugün üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren Meslek Yüksekokullarına, Lise ve dengi okul mezunlarından ÜSS ile öğrenci alınmaktadır. Ancak 1984-1985 Öğretim Yılı'ndan başlamak üzere 2547 sayılı YÖK kanununun 2880 sayılı değişik 45. maddesine göre, Meslek Lisesi mezunlarının, aynı alanda bir yükseköğretim programına girerken, başarı notları ayrıca saptanıp ve bir katsayı ile çarpılarak giriş sınavı puanlarına eklenmeye başlanmıştır(ÖSYM, 1985, s.15). Öğrencilerin, lise seviyesindeki başarılarını değerlendiren bu sistem aynı zamanda Benjamin.S.Bloom'un geliştirmiş olduğu öğrenme modeline de uygundur. Adı geçen bu modele göre, okul öğrenmelerindeki değişkenliğin % 50'si ilgili ön öğrenmelerdeki farklılardan gelmektedir. Önceden ilgili alanda edinilen öğrenmeler ve öğrenilenleri kullanma becerisi bu ön öğrenmeler arasındadır.Yine bu modele göre, başarı değişkenliğinin % 15'ini öğrencinin öğrenme güdüsü, % 25'ini de üniversite de ki öğretimin niteliği açıklamaktadır(E. Tavşancıl, 1989, s.7). Böylece Meslek Liselerinden mezun öğrencilere, mezun olduğu branştaki bir yükseköğretim programını seçtiği takdirde ek artırılmış puan verilerek, çoğunlukla bu öğrencilerin Meslek Yüksekokullarına girmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Teknik Eğitim Fakülteleri ile Meslek Yüksekokulları ile sınırlı olan bu uygulamaya rağmen az da olsa Genel

Lise mezunlarından da bu okullara öğrenciler girmekte ve aynı programda iki farklı öğrenci grubu oluşmaktadır.

Her plan döneminde ülkenin ara elemana olan ihtiyacı ve nitelikli ara eleman yetisttirilmesi gereği ifade edilmiş olmasına rağmen, istenilen hedefe ulaşamadığı da bu planlarda vurgulanmaktadır. Çalışma hayatının istediği nitelikte ara insangücü yetisttirilmesinin önemi kadar sorunları da ortadadır. Bu durumda Meslek Yüksekokullarına alınacak öğrencilerin Meslek Liselerinden gelmelerinin tesvik edilmesi doğru bir durum olarak ortada iken, bir yandan Meslek Liselerinde üç veya dört yıl teknik eğitim gören, öte yandan Genel Liselerden gelmiş ve Meslek Yüksekokullarından mezun olup "tekniker" ünvanı alan elemanlar arasında ne tür bir nitelik farkı olacağı; piyasanın bunlardan hangisini tercih edeceği önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu duruma bakarak, bundan önceki uygulamalar gibi bugünkü uygulamalarında çok başarılı olduğunu söylemek güctür. Bu nedenle ara eleman yetisttirilmesi konusunun bir bütün olarak ele alınıp, yeniden gözden geçirilmesine ihtiyaç vardır(S. Kaptan, 1986, s.115).

Üniversiteye giriste öğrencilerin iyi yönlendirilememesi ve Meslek Lisesi mezunlarına, Meslek Yüksekokullarına giriste ek puan verilmesi uygulamasının sınırlı olması sebepleriyle, Meslek Yüksekokullarının çeşitli mesleki bölümlerine birçok Genel Lise mezunu öğrencinin girmesine neden olmaktadır. Bu durum Meslek Yüksekokullarında öğretimin kalitesini düşürmektedir. Farklı iki gruptan

olusmus sınıfı, öğretim elemanları uzun süre homojen bir hale getirmeye çalışmakta, derslerin türüne göre bazı öğrenciler programa yetismekte zorlanırken, bazılarında bu programlar hafif gelmektedir(M. Ergün, 1987, s.159). Meslek Lisesi çıkışlı öğrenciler için, derslerde daha çok uzmanlaştırıcı bilgiler vermek gerekirken, ilgili ön öğrenmelerden yoksun olduklarından Genel Lise çıkışlı öğrenciler için derslere temelden başlamak gerekmektedir. Bu durumda öğretimin hangi düzeyde başlatılacağı sorunu ortaya çıkmaktadır.

Meslek Yüksekokullarında programların düzenlenmesinde diğer faktörlerin yanında öğrenci kaynağı dikkate alınması gereken çok önemli bir faktördür. Bu, öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdamı açısından daha da önemlidir(N. Karasar, 1981, s.132). Bu okullarda uygulanan programlarla Meslek Liselerinden gelmiş öğrenciler, ortaöğretimde aldıkları bilgi ve becerilerini pekiştirirken, Genel Lise mezunu öğrenciler, mesleği henüz öğrenip uzmanlaşmadan mezun olmaktadır. Bu okullardan mezun olanlardan, Meslek Lisesi çıkışlı öğrenciler birçok kurulusta "tekniker" olarak ,ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda "öğretmen" olarak iş bulabilme şansına sahipken, Genel Lise çıkışlı,MYO mezunu öğrencilere ise, işe müracaatlarında Meslek Lisesi kökenli olup olmadıkları sorulmakta ve genellikle işe alınmamaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığı da bu öğrencilere öğretmenlik vermektedir. Böylece Meslek Yüksekokullarından mezun olan Genel Lise çıkışlı öğrenciler, uygun bir iş ve yükselme imkanı

bulamayıp, MYO. onlar için anlamsız olmaktadır."Mezun ettiği bireyler için, uygun bir iş ve yükselme imkanları bulunmayan programların varlığı anlamsız olur "(Bernard, 1973, s.287). Bu durumu henüz öğrenimleri sırasında bilen öğrencilerin, derslere karşı ilgileri olumsuz yönde etkilenmektedir. N. Karasar (1981)'ın yaptığı "Önlisans Eğitimi ve Teknik Eğitime Uygulanabilirliği" adlı bir araştırmada, MYO. öğrencilerinin mezuniyet sonrası planlarının, ortaöğretimde izledikleri programlardan etkilendiği saptanmıştır. N.Karasar'ın bu konuda yaptığı anket sonucunda MYO.da öğrenim görmekte olan Meslek Lisesi çıkışlı öğrenciler okulu bitirince meslekte çalışmayı planlarken, Genel Lise çıkışlı öğrencilerin ancak % 28'inin meslekte çalışmayı düşündüğü saptanmıştır. Yine aynı araştırmada N.Karasar, İşverenler, Meslekodası Elemanları ve Üniversite Öğretim Elemanlarına uyguladığı anket sonucunda, ortaöğretim uzantısı olmadan, sadece iki yılda meslek elemanı yetiştirilemeyeceği görüşünün çoğunlukla benimsendiğini belirtmektedir. Böylece bu okulların, özellikle teknik programlarının, tamamen Meslek Liselerine dayandırılması gereği ortaya çıkmaktadır. MYO'larında öğrencilerin bazılarının Genel Liselerden, bazılarının Meslek Liselerinden alınıp, aynı zaman dilimi içinde, aynı programlarla eğitilmeleri çok açık ve büyük bir çelişkidir. Üç veya dört yıl süre ile mesleki bir programı izleyenle, izlemeyeni aynı sıralara oturtmanın, akademik ve ekonomik gerekçesini bulmak kolay görünmüyor(N. Karasar, 1981, s.133).

MYO'larında öğrenim gören, Genel Lise çıkışlı öğrenciler, teorik derslerde önemli bir problemle karşılaşmazken, uygulamaya dayalı derslerde eksiklerini tamamlayamamaktadırlar. Çünkü aynı sınıfları paylaştığı Meslek Lisesi çıkışlı öğrenciler, 3 veya 4 yıl benzer bir programı izlemiş ve aynı meslekte stajını tamamlayıp gelmişlerdir. Bu noktalar dikkate alındığında, MYO'nun özellikle de Teknik Programlarının öğrenci kaynağının, tamamen aynı tür Meslek Liselerine dayandırılması gereği ortaya çıkmaktadır. Böylece MYO'larından beklenen, nitelikli ara eleman yetistirilmesinde önemli bir adım atılmış olacaktır.

Bugün, 2547 sayılı YÖK kanununun 2880 sayılı değişik 45.maddesine göre, Meslek Lisesi mezunlarını MYO'larına girmeye teşvik eden sistem; yükseköğretimde, öğrencilerin önceki başarılarını değerlendirmesi açısından önemlidir. Ayrıca Genel Lise mezunlarına bu okulların bütün programlarına girme imkanı verilmesi "eğitimde fırsat eşitliği" açısından doğru bir karardır. Ancak ne varki eğitime ayrılan kaynakların oldukça sınırlı olması ve bu sınırlı kaynakların en verimli şekilde kullanılması zorunluluğu, adı geçen uygulamanın daha da genişletilmesi gereğini gündeme getirmektedir. Türkiye'de yükseköğretim görmek isteyenlerin sayısının, üniversite kapasitesini çok aştığı günümüzde, bu kurumlara öğrenci alımında seçimin isabetli yapılması çok önemlidir. Bu nedenle, MYO'larına öğrenci alımında YÖK'nun bugün uyguladığı sistemin isabetli olup olmadığının ortaya çıkartılabilmesi için Genel Lise çıkışlı öğrenciler ile Meslek Lisesi

çıkışlı öğrencilerin, Meslek Yüksekokullarındaki başarılarını karşılaştıran araştırmaların yapılması gerekmektedir.

B. Problem Cümlesi

Meslek Yüksekokullarında öğrenim görmekte olan Meslek Lisesi ile Genel Lise çıkışlı öğrencilerin, başarıları arasında fark var mıdır?

C. Alt Problemler

1. Meslek Yüksekokullarının tarihi gelişimi Türkiye'de nasıl olmuştur?
2. Meslek Lisesi çıkışlı öğrencilerin uygulamaya dayalı derslerdeki başarıları, Genel Lise çıkışlı öğrencilerin başarılarına göre daha fazla mıdır?
3. Genel Lise çıkışlı öğrencilerin, temel fen derslerine dayalı teorik derslerdeki başarıları daha fazla mıdır?

D. Araştırmanın Amacı

Eğitime yapılan yatırımların toplumların kalkınması açısından önemi tartışılmaz bir gerçektir. Eğitime yapılan bu yatırımların amacına ulaşabilmesi, ülke kaynaklarının israf edilmemesi açısından çok önemlidir. Özellikle ülkemiz gibi sınırlı kaynaklara sahip olup, büyük bir nüfus artışı görülen toplumlarda bu durum daha da önemlidir. Türkiye

ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmek için eğitim çağındaki insanların, endüstrinin ihtiyaç duyduğu alanlarda yetiştirmek zorundadır. Ancak bugün, üniversitelerin kapasitesi, isteyen herkesin yükseköğretim yapmasına yetecek düzeyde olmadığından, yükseköğretime en başarılı olması beklenen öğrencilerin alınmasını zorunlu hale getirmektedir.

Bu durumda YÖK'nun 1984 yılından beri uyguladığı, Meslek Liselerinden mezun öğrencilerin, aynı alanda bir MYO. programına girmesini kolaylaştıran uygulamasının uygun olup olmadığıнын saptanması gerekir. Genel Lise ve Meslek Lisesi mezunlarının, Meslek Yüksekokullarındaki başarılarını ortaya koyan; başarıları arasında fark olup olmadığını saptayan, birbirleriyle karşılaştıran araştırmaların yapılması; seçimin isabetli yapıp yapılmadığının anlaşılması bakımından zorunludur.

Bu araştırma ile MYO'larındaki Genel Lise çıkışlı öğrenciler ile Meslek Lisesi çıkışlı öğrencilerin, başarıları arasında fark olup olmadığını ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Bu konudaki araştırmaların sınırlı olması, araştırmanın önemini daha da artırmaktadır.

E. Denenceler

1. Tarihsel gelişim içinde MYO'ları nitelik ve nicelik yönünden, istenilen gelişme düzeyine erişememişlerdir.

2. Meslek Lisesi çıkışlı öğrencilerin, uygulamaya dayalı derslerdeki başarıları, Genel Lise çıkışlı öğrencilere göre daha fazladır.

3. Genel Lise çıkışlı öğrencilerin, temel fen derslerine dayalı teorik derslerdeki başarıları, Meslek Lisesi çıkışlı öğrencilere göre daha fazladır.

F. Sayıtlılar

1. MYO'larında öğrenim görmekte olan Genel Lise çıkışlı öğrencilerin, iş bulma şanslarının az olması, başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.

2. MYO'larının nitelikli ara eleman yetiştirme başarısı, büyük ölçüde bu okullara, Meslek Liselerinden mezun öğrenci almaya bağlıdır.

G. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın evreni; İnönü Üniversitesine bağlı Adıyaman, Arapgir, Elbistan ve Malatya Meslek Yüksekokullarında, 1990-1991 Öğretim Yılı'nda öğrenim görmekte olan I.ve II.sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir. Dolayısı ile bulguların genellenmesi adı geçen okullarla sınırlıdır. Bulguların tüm MYO'larına genellenmesi daha geniş araştırmaları gerektirmektedir.

2. 1990-1991 Öğretim Yılı'nda öğrenim görmekte olan ilgili MYO. öğrencilerinden, örnekleme girenlerin Yıl Sonu

Akademik Başarı Notları veri olarak alınmış ve bütünleme sınavı sonundaki notları dikkate alınmamıştır.

3. Örnekleme giren öğrencilerden, not kütüklerinde eksik bilgi ve düzensiz kayıtlı olanlar, dikkate alınmamıştır.

4. Endüstri Meslek Lisesi, Teknik Lise ve Ticaret Lisesi mezunları; Meslek Lisesi mezunu kabul edilmişlerdir.

H. Tanımlar

Meslek Eğitimi: Bir toplumda yaşayan birey yasantılarının sağlanmasında zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırmak suretiyle, birey kabiliyetlerini zihinsel, duygusal, sosyal ekonomik ve kişisel yönlerden geliştirme sürecidir(H. Doğan, 1981, s.2).

Meslek Lisesi: Bir meslek alanında işe girebilmek ve iş içerisinde gelişmelere uyum sağlayabilmek için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını bireyde geliştirmeyi amaçlayan, üç yıl süreli eğitimidir(H. Doğan, 1980, s.160).

Meslek Yüksekokulu: Teknik, İktisadi ve İdari, Sağlık ve Sanat dallarında arakademe elemanı yetistirmeyi amaçlayan, ortaöğretim sonrası iki yıllık önlisans okullarıdır(R. Gezici, 1983, s.48).

Aarakademe Elemanı(Ara Eleman): Teknik Meslek pramidinde, mühendis ile işçi arasında görev yapan, mühendislerin tasarımlarını uygulamaya aktarılacak ayrıntılara indiren ve

uygulamanın yürütülmesinden sorumlu kişidir(N. Karasar, 1981, s.10).

Temel Fen Dersleri: Matematik, Fizik ve Kimya dersleridir.

Uygulamalı Dersler: Atelye, Labaratuvar, Meslek Resim ve Proje dersleridir.

Kısaltmalar

MYO: Meslek Yüksekokulları

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

ÜSS: Üniversite Seçme Sınavı

USYM: Üniversite Seçme ve Yerleştirme Merkez

YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu

ABN: Akademik Başarı Notu

TB/P: Teknik Bölüm/Program

İB/P: İktisadi ve Ticari Bölüm/Program

ML: Meslek Lisesi

GL: Genel Lise

1. Yapılan İlgili Araştırmalar

Lise türü ve kolunun üniversiteye giriş sınavlarında ve yükseköğretimdeki başarıya etkisi üzerine birçok araştırmalar yapılmıştır. Bu konuda, Gürkan(1954), Saltık(1965) ve Moralı'nın 1967 yılında yaptıkları araştırmalarda, lise türü ve kolunun üniversite giriş sınavına ve yükseköğretimdeki

başarıya etkisinin saptanması amaçlanmıştır. Her üç araştırmadan da ortaya çıkan ortak sonuç; lisenin fen kolundan mezun öğrencilerin daha başarılı olduğu şeklindedir (E. Tavşancıl, 1989, s.17).

Özgüven(1974)'in kırkbeş etmenin yükseköğretimdeki başarı üzerindeki etkisini inceleyen araştırmasında; öğrencilerin lise fen veya edebiyat kolu mezunu olmaları ile, üniversitedeki başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, mezun olunan lise türü ile üniversitedeki başarının birbirine bağımlı olduğu görülmüştür. Yine bu konuda DPT(1976)'nin yaptığı bir araştırmada, genel liselerden mezun olanlar ile meslek liselerinden mezun olanların, üniversite giriş sınavındaki başarıları karşılaştırılmıştır. Araştırmada, genel liselerden mezun öğrencilerin çok daha başarılı olduğu görülmüştür. ÜSYM(1979)'nin yaptığı "Yükseköğretime Geçişte Fırsat Eşitliği" konulu araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Sözkonusu araştırmada fırsat eşitliğini etkileyen faktörler arasında, ortaöğretim kurumlarında farklı öğretim programlarının uygulanması da sayılmış ve fen kolu ile edebiyat kolu mezunları arasında manidar bir fark bulunamazken, Meslek Lisesi mezunlarının ÜSS'deki başarılarının çok düşük olduğu saptanmıştır. Celkan(1983) Atatürk Üniversitesine bağlı fakültelerde 1979-1980 öğretim yılında öğrenim gören 200 öğrenciyi örneklem olarak aldığı araştırmasında, öğrencilerin akademik başarılarında, zihin dışındaki faktörlerin etkisini araştırmıştır. İlgili araştırmada öğrencilerin, % 60'ının Genel Liselerden, % 15'inin

İmam Hatip Liselerinden, % 13'ünün Öğretmen Liselerinden, % 6'sının Meslek Liselerinden ve % 6'sının da diğer liselerden mezun oldukları belirlenmiştir. Bu öğrencilerden, Öğretmen Lisesi mezunlarının en az başarılı, Genel Lise mezunu olanlar başarılı, İmam Hatip Lisesi ve Meslek Lisesi mezunlarının orta derecede başarılı oldukları görülmüştür (E. Tavşancıl, 1989, s.26).

MYO. ile ilgili en kapsamlı araştırma, N.Karasar (1981)'ın yapmış olduğu "Önlisans Eğitimi ve Teknik Eğitime Uygulanabilirliği" isimli araştırmadır. Karasar'ın yaptığı bu araştırma tarama modelinde olup, önlisans uygulamalarının genel bir değerlendirilmesi ile özellikle teknik eğitim açısından uygulanabilirliği ve ülke koşullarına göre nasıl yönlendirilebileceği araştırılmıştır. Araştırmada N. Karasar "MYO. Programları, Öğretim Elemanları Nitelikleri, Öğrencilerin Tatmin Dereceleri, Ünvan Problemi ile Öğrenci Giriş ve Geçiş İlkeleri Nasıl Olmalıdır?" sorularına cevap aramıştır. Araştırmada önlisansdan etkilenebilecek veya onu etkilemesi beklenen beş kaynak grubun görüşleri alınmıştır. Bunlar; İşverenler, Mühendisler, Öğretim Elemanları, Öğrenciler ve Önlisans Okul Yöneticileridir. Karasar, bu araştırmada, 300 özel ve kamu kuruluşunu, 579 mühendisi, 300 öğretim elemanını ve 486 öğrenciyi örneklem olarak almıştır. Araştırma sonuçları; "Önlisans Eğitiminin Gelişimi", "Türkiye'de Ara İnsangücü ve Önlisans Eğitimi" ile "Kaynak Grupların Görüşleri" başlıklarında toplanmış ve 1981 yılında yayınlanmıştır. N. Karasar'ın araştırma sonuçlarına göre, Önlisans

Eğitimi daha çok politik, ekonomik, akademik, sosyal gerekce ve zorlamalar ile öğrencilerin sayısal baskısı sonucu oluşturulmuştur. Sonraları ortaöğretimin kademeleştirilmesi ile ara insan gücü yetiştirmek gerekceleriyle genişletilmiştir. Görüşlerine başvuru olan, adı geçen kaynak gruplar, Önlisans Eğitimini kısmen benimsediklerini ifade etmişlerdir. Böylece, Önlisans uygulaması, iyi organize edilip yürütülebildiğinde genelde olumlu sonuçların alınabileceği vurgulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, mevcut programların, özellikle Meslek Lisesi mezunlarınca yetersiz bulunduğu ve ünvan konusunda en çok "Tekniker" ünvanının benimsendiği saptanmıştır. Araştırmanın "Öğrenci Girişisi" bölümünde Karasar; "Bu okullara Genel ve Meslek Liselerinden öğrenci alımında kime öncelik verilmelidir?" sorusunu kaynak gruplara sormuş ve anket sonucunda, ortaöğretimde aynı programı izleyenlere öncelik verilmesi fikrinin çoğunlukla benimsendiğini saptamıştır. Karasar, bu okullara Genel ve Meslek Liselerinden öğrencilerin alınıp aynı sınıfta öğretime tabi tutulmalarını "büyük bir çelişki" olarak nitelendirmekte ve araştırma bulgularına dayanarak bu okulların, öğrenci kaynağının Meslek Liselerine dayandırılması gereğini belirtmektedir.

S. Ünner (1987)'in yapmış olduğu "MYO'larda Okul Sanayi İşbirliğinin Uygulanabilirliği" isimli araştırmada, YÖK ile Dünya Bankası arasında imzalanan "Endüstriyel Eğitim Projesi" nin analizi yapılmıştır. İlgili araştırmada Endüstriyel Eğitim Projesi çerçevesinde MYO'ların yeni eğitim sistemi,

programları ve MYO. ile Sanayi işbirliği nasıl olmalı? sorularına cevap aranmış ve bu konuda bazı yaklaşımlara yer vermiştir.

O.Girit(1987), "MYO'larda Tesviye Eğitimi" adlı araştırmada, MYO'larda Tesviye Eğitimi nasıl olmalıdır? sorusunu çeşitli sanayi kuruluşlarında çalışan yetkililere sormuş ve aldığı cevaplara göre yeni bir Teviye Programı geliştirmiştir. Girit, araştırmanın büyük bir bölümünü "Batı Avrupa Ülkelerinde Teknisyen Eğitimi" kısmına ayırmış ve bu ülkelerdeki uygulamalar hakkında geniş bilgiler vermiştir. Araştırma bulgularına dayanarak, Teknikerin meslek pramidindeki yeri hakkında ise Girit, şu fikri savunmaktadır. "Becerili işçi ile mühendis arasındaki aralık çok geniş olduğundan iki ara seviyeyi gerektirmektedir. Bunlar, Teknisyen ve Yüksek Teknisyen yada Tekniker seviyeleridir"

MYO'ları gelişimi konusunda ise, Pahalı üniversiteler kurma çabası ve heyecanı içinde Teknisyen ve Yüksek Teknisyen seviyelerinin ihmal edildiğini ifade etmektedir. Ayrıca MYO'ların gelişmesine engel olarakta, kamuoyundaki ters ve yanlış tutumları, uzun yıllar tek yükseköğretim düşüncesi ile ara seviyede amaca yönelen okulların ikinci derecede itibara layık görülmelerini göstermektedir. Girit'e göre bu okullar hakkındaki olumsuz tutumların ortadan kalkması, MYO'ların gelişimine önemli katkı sağlayacaktır.

İstanbul Teknik Üniversitesinin, 1983 yılında organize ettiği "Teknik Eğitim Ulusal Kongresi'nde, R. Gezici(1983)- "Arakademe Eleman İhtiyacı ve Teknik Eğitim Fakülteleri"

isimli bildirisinde konuya, arakademe elemanı yetistiril-
mesi ve Türkiye'nin bu tür elemanlara olan ihtiyacı açısın-
dan yaklaşmıştır. Gezici, araştırma sonucunda, fakültelerin
yükünün azaltılması ve sanayinin gelişmesi için bu tür ele-
manların gerekliliğini vurgulamakta ve nasıl yetistirilme-
leri gerektiğini ifade etmektedir. Yine aynı bildiri de,
Gezici, "Meslek Yüksekokulları" başlığı altında bu okulların,
tarihi gelişimi, bugünkü eğitici eleman, bütçe, öğrenci ve
fiziksel durumlarını ele almış ve bunlar hakkında bilgiler
vermiştir. Gezici, bu alandaki araştırmaların yetersizliğini
ise şöyle ifade etmektedir. "Memleketimizde ne devlet ve ne
de özel kesim tarafından, arakademe insan gücü konusunda sağ-
lıklı bir araştırma yapılmamıştır. Oysa Türk sanayi kesimin-
den gelen şikayetlere bakıldığında bu elemanların eksikli-
ğinden kaynaklanan bir dengesizliğin var olduğu ve ciddi
tedbirlerin alınması gereği ortadadır."

BÖLÜM II

MESLEK YÜKSEKOKULU UYGULAMALARINA GENEL BİR BAKIŞ

A. Tarihsel Gelişim İçinde Meslek Yüksekokulları

Mesleki Eğitimin tarihi, insanın çalışmayı öğrenme gayretleriyle başlamıştır. İnsanın çalışmayı öğrenme gayretleri ise insanın doğuşuyla başlar. Dolayısıyla bugünkü meslek eğitimi binlerce yıllık bir çalışmanın ve birikimin sonucudur (H. Doğan, 1980, s.18).

Tarihin ilk devirlerinde ailede verilen meslek eğitimi, sonraları toplumların değişmesi ile çıraklık sistemi içinde vermeye başlanmıştır. Uzun yıllar toplumun mesleki eğitim ihtiyacını karşılayan çıraklık sistemi, bilim ve teknoloji alanlarında görülen gelişmeler karşısında, toplumun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmıştır. Özellikle endüstri devriminden sonra mesleklerin hızla çoğalması sonucu, endüstrinin nitelikli teknisyen ve yarı vasıflı elemanlara olan ihtiyacı artmış, bu durumda çıraklık sisteminin dışında yeni eğitim sistemlerinin geliştirilmesine yol açmıştır. Böylece meslek eğitimi örgütlenmiş bir okul programı olarak eğitim sistemine girmiş ve birçok aşamalardan sonra bugünkü halini almıştır (H. Doğan, 1980, s.20).

18. Yüzyılda, Avrupa'da hızla gelişen endüstrileşme hareketi Osmanlı İmparatorluğunu da etkilemiş ve bu hareket

sonucu Osmanlı toplumunda ekonomik ve askeri baskı artmıştır. Bunun sonucu devlet yetkilileri askeri ve sivil alanlarda birçok yeniliklere girişmişlerdir. Bu girişimlerin sonucunda birçok atelye, fabrika ve teknik okullar açılmış, yurt dışına birçok öğrenci gönderilmiştir. Ancak bu uygulamalardan, kapütülasyonlar, iç ayaklanmalar, savaşlar ve ekonomik zorluklar nedenleriyle olumlu sonuçlar alınamamıştır. Aynı yıllarda orta ve yükseköğretim düzeyinde okullar açılırken, Tekniker seviyesinde meslek elemanı yetiştiren bir okul mevcut değildi. 1911 yılına kadar ülkemizde Tekniker seviyesinde meslek elemanı yetiştiren bir okul olmadığından, illerdeki Nafia Kondüktörleri (Fen Memuru) en çok Rüstiye (Ortaokul) derecesinde öğrenim görmüş kişilerden oluşmaktaydı. Ülkenin imarında çalıştırılmak üzere Nafia İdarelerinin (Bayındırlık Müdürlükleri) meslek bilgisine sahip fen memurlarına olan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir okul kurulması düşünülmüştür. Bu konuda Pariste öğretim yapan "Ecol de Condukteur" örnek alınarak, 1911 yılında "Kondüktör Mektebi Alisi" adı ile bir okul açılmıştır. Okul öğrenci olarak, en az beş yıllık idadi mezunlarını kabul etmiştir.

Türkiye'de ilk "Tekniker" yetiştiren bu okul Nafia Vekaleti'ne (Bayındırlık Bakanlığı) bağlı idi. 1911-1912 öğretim yılında 56 öğrenci ve yedi öğretim elemanı ile öğretime başlamış ve 1922 yılında "Nafia Fen Mektebi" adını almıştır. Okul, o dönemin özellikleri içinde çok zor şartlar altında öğretime devam etmiş ve bu haliyle Cumhuriyet Dönemine

intikal etmiştir. İstiklal Savaşı sonunda harap bir hale gelmiş olan ülkemizi imar etmek üzere yeniden yapılacak kara ve demiryollarında çalışacak teknik elemanlara şiddetle ihtiyac duyulduğundan, okula daha fazla öğrenci alınmasına gidilmiş ve okulun iki yıl olan öğrenim süresi 1930 yılında üç yıla çıkartılmıştır. 1937 yılında 3074 sayılı kanunla okula Mühendislik Bölümü ilave edilmiş ve Teknikerlik iki yıla indirilip, okulun adı da "Teknik Okul" olarak değiştirilmiştir. Uzun yıllar yalnızca İnşaat Teknikeri yetistiren okula, 1939 yılında Makina Bölümü eklenmiştir. Okul 1941 yılında 4121 sayılı kanunla Bayındırlık Bakanlığından, Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir. 1943-1944 Öğretim Yılı'ndan itibaren Teknikerlik Bölümüne, Erkek Sanat ve Yapı Sanat Enstitüleri mezunlarınınin sınavla alınması esası kabul edilmiştir. Ülkemizin, Tekniker ihtiyacını tespit etmek üzere, 1951 yılında üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı temsilcilerinin katıldığı, bir toplantı yapılmış ve toplantıda ülkemizin imarı ve endüstride istihdam edilmek üzere Tekniker yetistirmesi için yeni Tekniker Okullarınınin açılması kararı alınmıştır. Komisyonun aldığı karara dayanarak, Türkiye'nin o yıllarda ve gelecek on yıl içindeki ihtiyaçları dikate alınarak, MEB'liğınca 1952 yılında ülkenin birçok yerinde "Tekniker Okulları" açılmıştır. Erkek Sanat Enstitüleri bünyelerinde öğretim yapan bu okulların gündüz bölümlerininin öğrenim süresi iki yıl, akşam bölümlerininin öğrenim süreleri ise üç yıl idi. Makina, İnşaat, Elektrik ve Motor Teknikeri yetistirmeyi amaçlayan bu okullara, Sanat Enstitüleri ve Yapı

Enstitüleri mezunları sınavla kabul edilmekteydiler (Tekniker Okulları, MEB.yayınları, 1978, s.11)

1965 yılında OECD Akdeniz Bölge Projesi ismi ile yapılan bir araştırmada, Türkiye de teknik mesleklerde Tekniker ihtiyacı 1977 yılına kadar 139000 olarak saptanmış ve aynı dönemde piyasaya ancak 98200 Tekniker verilebilmiştir. Ortada bu açık dururken, Altıncı ve Yedinci Milli Eğitim Sura'larında da bu okulların genişletilmesi önerilmesine rağmen, "çok yavaş ve güç gelişme gösterdikleri" gerekçeleriyle ve ciddi bir araştırma yapılmadan, "Tekniker Okulları" 1971 yılında kapatılmışlardır (N. Karasar, 1981, s.45). Bu sırada Tekniker Okullarının sayısı 26 idi. Aynı şekilde 1965 yılında, Ankara ve İstanbul'da Tekniker Okulu mezunları için açılan "Yüksek Tekniker Okulları" da Tekniker okullarının kapanması ile öğrenci bulunamadığından 1972-1973 öğretim yılında öğretimine son verilmiştir. Üzerinde bilimsel araştırmalar yapılmadan bu okulların kapatılması üzerine, YÖK bu alandaki ihtiyaçları karşılamak amacıyla konuyu ele almış ve su çalışmaları gerçekleştirmiştir. YÖK, Yükseköğretimdeki kademeleşmeyi; önlisans, Lisans ve Lisans-Üstü şeklinde oluşturduktan sonra, 1973 yılında "Yükseköğretimde önlisans öğretiminin Düzenlenmesi" konusunda çalışmalar yapmak üzere, bir komisyon kurmuştur. İlgili komisyon 1974 yılında Ege Üniversitesine bağlı olarak, Balıkesir ve Denizli önlisans okullarının açılmasını kararlaştırmıştır. Adı geçen komisyon, önlisans öğretimi konusunda alınması gereken önlemleri ise şöyle sıralamıştır:

1. Önlisans Programları, ihtiyaç duyulan alanlarda açılmalı;

2. Bu programlar ile teknik eleman yetiştirirken, orta-öğretim ile tutarlılık sağlanmalıdır;

3. Bu programlardan mezun olanların, görev, yetki ve sorumlulukları saptanmalıdır.

Anılan çalışmaların bir sonucu olarak, ara eleman yetiştirilmesi amacıyla 1973-1974 Öğretim Yılında Ege Üniversitesinde, İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesine bağlı olarak, Aydın, İzmir, Manisa'da; Mühendislik Fakültesine bağlı olarakta Balıkesir, Eüca ve Denizli'de olmak üzere toplam altı adet Önlisans Yüksekokulu açılmıştır. Öğrencileri istihdama hazırlama ve lisans kademesi için öğrenci seçmeyi amaçlayan bu okullara, Genel ve Meslek Liselerinden USS ile öğrenci alınmaktaydı. İstihdam, ünvan, öğrenci geçişleri ve öğretici eleman eksikliği gibi nedenlerden dolayı, Ege Üniversitesindeki bu uygulamalara 1977-1978 öğretim yılında son verilmiştir. Aynı amaçlarla Boğaziçi Üniversitesi ile Hacettepe Üniversiteleride Önlisans uygulaması başlatmışlardır. Bunlardan Boğaziçi Üniversitesi, 1974-1975 öğretim yılında, Bilgisayar programcılığı, Elektronik, Turizm ve Otel Yöneticiliği dallarında Önlisans öğretimi başlatmıştır. İstihdama Teknik ara insangücü yetiştirmeyi amaçlayan bu okul mezunlarına, "Yüksek Teknisyen" ünvanı verilmiştir. Bu uygulamalar, sonraları bu okulların lisans düzeyine yükseltilmeleri ile sonuçsuz kalmışlardır. Hacettepe Üniversitesi, 1973-1974 Öğretim Yılında, "Mesleki Teknoloji

Yüksekokulu" adı ile, Elektrik, Elektronik, Turizm ve Otelliklik işletmesi, Ağaç işleri, İş idaresi ve Kooperatif işletmesi alanlarında önlisans öğretimine başlamıştır. Anılan okul, ilgili alanlara, ara insangücü yetiştirmeyi amaçlamıştır. Okulun Ağaç işleri Bölümüne, Meslek Lisesinin aynı alanından mezun öğrenciler, diğer bölümlerine ise Meslek ve Genel Lise mezunlarından ÜSS sınavı ile öğrenci alınmaktaydı. Ancak benzer nedenlerden ötürü bu Üniversitedeki uygulamalarda 1977-1978 yılında son bulmuştur. Böylece Türkiye'deki önlisans uygulamaları; öğrenci hareketleri, öğretim elemanı yokluğu ve sistemin yeterince anlaşılabilmesi nedeniyle başarıya ulaşamamış, bu okulların bazıları lisans eğitimine dönüştürülürken, bazıları ise fiilen kapanmışlardır (N. Karasar, 1981. s.59-62).

B. Yay-Kur Uygulaması

Üniversiteler nitelikli ara insangücü yetiştirme konusunda yukarıda sayılan nedenlerden dolayı hizmet veremez duruma düşünce, MEB'liği ara kademe eleman yetiştirme işini tekrar ele almış ve bu amaçla 24 Eylül 1975 ve 000.01/3745 sayılı onayla Yay-Kur'un Örgün Yükseköğretim Daire Başkanlığına bağlı olarak, Meslek Yüksekokulları açılmasına karar verilmiştir. Bu kararın bir sonucu olarak ilk etapta 49 MYO. açılmıştır (MEB.Talim Terbiye Dairesi Yayını, 1982. s.4).

MYO'ları, Teknik ve Sosyal alanlarda iki yıllık öğretim sonunda ara insangücü yetiştirmeyi amaçlamaktaydı. Bu

okullara ÜSS puanına göre, Lise ve dengi okul mezunları kabul edilmekteydi. Okul programlarının birinci yılı genel, ikinci yılı ise mesleki uygulama ağırlıklı olarak düzenlenmiştir. Bu okulların özellikle teknik programlarına, Meslek Lisesi mezunlarının alınması gereği bir çok kişi ve kurum tarafından önerilmesine rağmen, ÜSS sınavında, Genel Lise mezunlarının daha başarılı olmalarından dolayı bu okullara daha çok Genel Lise mezunları girmekteydi. Örneğin 1976-1977 öğretim yılında bu okulların teknik programlarına giren öğrencilerin % 71,47'si Genel Lise mezunu iken, ancak % 22,97'si Meslek Lisesi mezunlarından oluşmaktaydı. MYO. geçici yönetmeliği, madde 33 de Meslek Lisesi mezunlarına öncelik verilmesi karara bağlanmış olmasına rağmen, pratikte bu madde hayata geçirilememiştir. Atelye, Labaratuvar, bina ve teçhizat yönlerinden çok sınırlı imkanları olan bu okullar, daha çok bölgesindeki Meslek Liseleri veya Kamu Kuruluşlarının imkanlarından yararlanmaktaydılar. Bundan önceki uygulamalarda da olduğu gibi, bu okul mezunlarının da görev, sorumluluk, yetki, ünvan ve yükselme problemleri yasalarla çözümlenememiş, bu durum ise MYO. öğrencileri arasında büyük bir huzursuzluk kaynağı oluşturmuştur. Sayılan bütün bu problemler içinde, 1982 yılında o günkü üniversite yapısına uygun olarak, 2547 sayılı YÖK. kanununun 41 sayılı kanun kuvvetinde kararnamesi ile, Yay-Kur'a bağlı MYO'ları çevrelerindeki üniversitelere bağlanmışlardır (R. Gezici, 1983, s.48).

C. MYO'ların Bugünü

Bugün ülkemizde çeşitli üniversitelere bağlı toplam 141 MYO(1990-1991) bulunmaktadır. Bu okullarda, Sağlık, Teknik, İktisadi ve İdari Bilimler, Sanat, Adalet, İlahiyat ve Havacılık isimleri ile toplam 71 ayrı program alanında eğitim-öğretim yapılmaktadır. Bu alanlarda öğrenim gören öğrenci sayısında 1990-1991 Öğretim Yılı'nda 70800 civarına ulaşmıştır. YÖK. tarafından yapılan bir araştırmada, Türkiye'de'ki sanayi sektörünün her yıl 12000 civarında yeni teknikere ihtiyacı olduğu saptanmıştır. Bu durum, ülkemizde ara insangücü yetistiren MYO'ların nitelik ve nicelik yönünden geliştirilmesi gereğini göstermektedir. Bu nedenle, üniversitelere devredildiklerinde sayıları 49 olan MYO'larının öğretim niteliğinin artırılması yanında, sayılarında artırılması çalışmalarına devam edilmektedir.(İ. Doğramacı, 1991, s.11).

MYO'ları YÖK. öncesi dönemde, daha çok öğrencilerin, sayısal baskısı sonucu oluşturulmuş ve üniversitelerin önündeki yığılmayı eritecek bir önlisans kurumu şeklinde hayata geçirilmiştir. Bu okullar, MEB'liğine bağlı oldukları dönemde bina, donanım ve öğretmen ihtiyaçları aynı bakanlık kaynaklarınca karşılanmıştır. O dönemde okul programlarında daha çok teori ağırlıklı bir biçimde düzenlenmiştir. MYO'ları, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan YÖK'e devredildiklerinde, daha önceden yetersiz olan teçizatından önemli kayıplar vermiş ve öğretimin kalitesi daha da düşmüş, bu durumun sonucunda

bu okulların toplumsal statüsü ciddi şekilde zedelenmiştir. Bu durumun düzeltilmesi amacıyla, bu okullarda YÖK. tarafından bazı iyileştirme gayretlerine girişilmiştir. Bu okullardan üniversiteye geçme yolu tamamen kapatılmamakla birlikte oldukça zorlaştırılmıştır. MYO. mezunlarının, kendi alanlarında lisans öğretimine devam edebilmeleri için 2547 sayılı YÖK kanununun 7/e maddesi gereğince hazırlanıp, 28 Nisan 1983/18031 sayı ile Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik, şu şartları kapsamaktadır. Lisans öğretimine devam etmek isteyen adayın, o yıl öğrenim gördüğü programdan mezun olanlar arasında, ilk % 10'a girmesi ve her dersten aldığı Yarıyıl sonu başarı notlarının ağırlıklı ortalamasının en az 70 olması ve mezun olduktan sonra, alanında en az iki yıl çalıştıktan sonra, lisans programına başvurabilmektedir. Ayrıca her üniversite rektörlüğü bu adaylar için ayrılacak kontenjanları belirleyip, YÖK'e bildirirler. Bu kontenjanlar da YÖK. tarafından basın yolu ile ilan edilir. Ancak bu yönetmelik bu gün pratikte uygulanamamaktadır (C. Sıdal, 1990, s.7).

MYO'larının eğitim niteliğinin yükseltilmesi amacıyla yapılan en önemli çalışma, YÖK. ile Dünya Bankası arasında 1985 yılında imzalanan, "YÖK/Dünya Bankası I. Endüstriyel Eğitim Projesi" anlaşmasıdır. Bu proje ile MYO'larında görev yapacak 199 Öğretim Elemanı, yurt dışında eğitilmiş ve MYO. için 11 meslek alanında, 21 Öğretim Programı geliştirilmiştir. 1988 Kasımında tamamlanan söz konusu proje çerçevesinde, bu okullara 23 milyon dolarlık teçizat satın alınmıştır

(I. Doğramacı, 1991, s.12). Birinci projenin tamamlanmasından sonra, olumlu sonuçlarının görölmesi üzerine 1988 de "II. Endüstriyel Eğitim Projesi" çalışmalarına girisilmiş ve adı geçen proje, kapsamı genişletilerek 1989 yılında uygulamaya konmuştur. MYO'larını modern birer "Tekniker Eğitim Merkezi" haline getirmeyi amaçlayan bu projenin, 1992 Mayıs ayında tamamlanması öngörölmüştür. 20 MYO'lunu kapsayan bu proje ile, MYO. için öğretim elemanı yetisttirilmesi amacıyla yurt dışına 450 öğretim elemanının gönderilmesi planlanmıştır. II. Endüstriyel Eğitim Projesi ile sekiz meslek alanında daha program geliştirilmesi ve bu programların endüstriye dayalı öğretim verecek şekilde geliştirilmesi öngörölmüştür. MYO'larının daha nitelikli ara eleman yetisttirebilmesi için bu okullara, aynı proje çerçevesinde 54,6 Milyon dolarlık malzeme ve teçhizat alınması öngörölmüştür (C. Sıdal, 1990, s.7). Bugün bu okulların, teknik programlarından mezun olanlara, "Tekniker", Diğer programlardan mezun olanlara ise, ilgili alanların, "Meslek Elemanı" veya "Uzman" ünvanları verilmektedir.

Sayıları hızla artan MYO'larının, endüstrinin istihdam edebileceği nitelikte ara insangücünü yetisttirebilmesi için, su önlemlerin alınması zorunluluktur. Öncelikle MYO'ları, çevrenin ihtiyaçları gözönüne alınarak açılmalı, öğretim yaptıkları meslek alanları, Türk sanayi sektörünün durumu dikkate alınarak genişletilmeli ve mezunların kolayca istihdam edilebilmeleri için öğrencilere, sanayi kuruluşlarında eğitim programları düzenlenmelidir. Ayrıca: bu

okulların finans problemleri çözülmeli ve meslek kademeleri ile mezunların, ünvan, yetki ve sorumlulukları yasal bir yapıya kavuşturulmalıdır (C. Sıdal, 1990, s.11).

D. Çeşitli Ülkelerde Tekniker Eğitimi

Bugün, birçok gelişmiş ülkede ortaöğretim sonrası, iki-üç yıllık eğitim veren MYO. türü okul uygulamaları oldukça yaygındır. Endüstrinin ara insan gücü ihtiyacını karşılayan bu kurumlar, çeşitli ülkelerde, ihtiyaç ve geleneklere bağlı olarak, birçok farklı modelde oluşmuşlardır. Önlisans öğrencilerinin tüm yükseköğretim öğrencileri içindeki oranları, bazı ülkelere göre şöyledir (1970 itibarıyla): Almanya'da % 17.20, Norveç'te % 30, İngiltere'de % 58.64, Kanada'da % 15.9, ABD'de % 19.5, Japonya'da % 16, Fransa'da % 13.9, Yugoslavya'da % 31.1 dir (N. Karasar, 1981, s.23). Bu oran Türkiye'de 1983 yılı itibarıyla % 11 dir (I. Doğramacı, 1983, Aralık Basın Toplantısı).

1. ABD'de Tekniker Eğitimi

MYO.türü uygulamalar ABD'de çok yaygındır. Hatta bu tür uygulamalar, Dünya'ya buradan yayılmıştır. ABD'de ortaöğretim sonrası iki yıllık yükseköğretim kurumları; "Junior Collage", "Community Collage" ve "Teknik Enstitü" gibi isimlerle anılmaktadır. ABD'de "Community Collage"ler, kim, ne zaman ve neyi öğrenmek istiyorsa onu gerçekleştirme amacına yönelik,

yerel nitelikli kurumlardır(N. Karasar, 1981, s.36). Lise üzerine, iki yıllık öğretim programları ile öğrencileri, üniversite veya kolejlerin, üçüncü sınıfına ya da iş hayatına hazırlayan bu okullar, bu hizmetlerinin yanında, mesleki ve teknik öğretim programları ile de toplumun çok geniş bir kesitine hizmet vermektedirler. Ancak bu okullar ilk açıldıklarında, Amerikan kamuoyu ve endüstri kesimince bir süre şüphe ile karşılanmış, sonraları bu okullar kendini kabul ettirmiş ve mezunları aranır hale gelmiştir. Bugün ABD'de iki ayrı seviyede Tekniker(Teknisyen) bulunmaktadır. Bunlar; Endüstri Teknisyeni(Industrial Technician) ve Mühendislik Teknisyeni (Engineering Technician) dir. Bu ülkede teknisyenlerin belgelendirilmesini, Teknisyenlerin Belgelendirilmesi Enstitüsü (Institute For Certification Of Technicians) gerçekleştirmektedir. Bu kurum, sınavla Teknisyenlere üç ayrı üyelik statüsü verir. Bunlar: Junior, Senior ve Yüksek Teknisyenlik üyelikleridir. Bu sistemle, Teknisyenlerin, prestij statüleri ve yeterlik dereceleri bir düzene bağlanmıştır. Bu kurumların dışında, ABD'de, endüstrinin ihtiyaçlarına hemen cevap verebilecek nitelikte, full-time Teknisyenlik eğitimi veren çok sayıda özel eğitim kurumları mevcuttur. Bu kurumlar ücretli olarak eğitimlerini sürdürmektedirler (İ. Yüklü, 1990, s.37).

2. İngiltere'de Tekniker Eğitimi

İngiltere'de bu tür okullar, zorunlu öğretimden sonra, isteyen öğrencileri kabul ederek part-time öğretim yaparlar. "Teknik Kolej" adı verilen bu okullar, ücretli olup, programları iki yıl sürelidir. Öğrenciler birinci yılın sonunda, gösterdikleri başarı durumlarına göre ya Teknisyenlik programına veya Becerili İşçi programına nakledilirler. Gerek Becerili işçi, gerekse Teknisyenlik programında öğrenim gören öğrenciler, yeteneklerine göre "Yüksek Teknisyen" veya "Mühendislik Programlarına" geçebilirler(1. Yüklər, 1990, s.19).

Türkiye'deki MYO'ların dengi, İngiltere'deki "Vocational School"lardır. Bu okullar, B/TEC (Business Technician Education Council) adlı kurula bağlıdır. Bu kurulun amacı, öğrencilerin, işverenlerin ve ülkenin, bugün ve gelecekteki çıkarları doğrultusunda teknik eğitim kalitesini artırıp, sanayideki ara eleman ihtiyacını karşılamaktır. B/TEC, isimli kuruluş, Üniversite, Enstitü, Büyük Sanayi Kuruluşları ve İşçi Sendikalarının temsil ettiği, bir başkan ve 26 üyeden oluşmaktadır. B/TEC'in fonksiyonları şöyle özetlenebilir:

1. Lise ve Üniversite arasındaki bütün kariyerlerin, her cesit diploma ve sertifikaların kazanılmasını düzenlemek.

2. Teknik Okulların, öğretim kadrolarını, araç ve gereçlerini, müfredat programlarının isleyisini denetlemek ve onaylamak.

3. Verilen derslerin, B/TEC. standartlarına uygun olup olmadığını kontrol etmek.

4. Teknik Okulların, açılma ve öğretimine devam etmelerini onaylamak, yönetim ve öğretim için amaca uygun öğretim elemanı sağlamak ve bu kadroları uzmanlaştırmak.

5. Teknolojik, endüstriyel, bilimsel ve ticari gelişmeleri dikkate alarak, bunları, programlara yansıtmak.

6. Okul ve sanayi işbirliğini sağlamak.

7. Ülke çapındaki özel ve kamu işverenleri tarafından kabul edilir düzeyde eğitim sağlamak ve bunu standartlaştırmaktır.

İngiltere'de uygulanan bu sistem oldukça başarılı olmuş ve bütün kesimlerce geniş kabul görmüştür. Bu okullardan mezun olan elemanlar, sanayi kesimince beğenilerek çalıştırılmaktadır (A. Apay, 1989, s.19-20).

3. Japonya'da Tekniker Eğitimi

Japon eğitim sistemi içinde çok önemli bir gelişme olarak ifade edilen bu tür okullar, daha çok ABD'de ki "Junior Collage" ler örnek alınarak örgütlendirilmiştir. Özellikle teknik mühendislik alanlarında, yarı profesyonel düzeyde elemanlar yetistirmeyi amaçlayan bu okullar, II. Dünya Savaşı sonunda açılmaya başlanmıştır. ABD'de olduğu gibi burada da ilk etapta, şüpheyle karşılanan bu okullar, sonraları, hızla yaygınlaşmış ve 1950'lerde sayıları 150'yi bulmuştur. Diğer ülkelerden farklı olarak, Japonya'da

Teknisyen yetiştirmek üzere kurulan "Teknik Kolejler" üç yılı ortaöğretim, iki yılı önlisans olmak üzere birleşik şekilde beş yılı öğretim yapmaktadır. Teknik Kolejlerin, ilk yıllarında temel bilimler, önlisans kısmında ise mesleki programlar ağırlıktadır.

Japon Endüstrisine ara insangücü yetiştiren bu kurumların çoğu özel nitelikte kurumlardır (N. Karasar, 1981, s.39).

4. Fransa'da Tekniker Eğitimi

Fransa'da ekonomik gelişme planları çerçevesinde, Teknik ara insangücü eğitimi ele alınmış ve bu konuya önem verilmesi öngörülmüştür. Özellikle 4.Ekonomik Gelişme Planı'nda alınan kararların sonucunda, Fransa'da bu tür eğitim büyük bir gelişme göstermiştir. Türkiye'de Tekniker Eğitiminin karşılığı olarak, Fransa'da "Yüksek Teknisyenlik" eğitimi, "Teknik Liselerde" verilmektedir. Teknik Liselerden başka, Tekniker yetiştirmek amacıyla üniversite bünyelerinde "Teknoloji Enstitüleri" faaliyet göstermektedirler. Ancak bu konudaki asıl ağırlık, Teknik Liselerdedir. Yüksek Teknisyenlik programlarında okutulan dersler, standart olmayıp, endüstrinin ihtiyacına göre değişebilmektedir. Bu programlara, Teknisyenlik Eğitimi tamamlayanlar, Genel Lise mezunları ile işe yönelme kurslarını bitirenler kabul edilmektedir. Teknik Liselerdeki "Yüksek Teknisyenlik" programını tamamlayan öğrencilere, "Yüksek Teknisyen" (Brevet

Supérieur de Technicien), diploması verilir. Bu ünvan ve diploma ile, öğrenciler, üniversiteye girebilecekleri gibi, endüstride, profesyonel mühendislere yardımcılıkta yapabilmektedirler. Bu okul mezunlarının üniversiteye intibakını sağlamak için, mesleklerinde part-time öğretim programı düzenlenmektedir. Böylece asıl amacı, endüstride, mesleği ile ilgili alanlarda çalıştırılma olan, bu elemanlara, üniversite kapıları kapatılmamış olmaktadır (I. Yüklcr, 1990, s.7-8).

5. Hollanda'da Tekniker Eğitimi

Hollanda'da endüstrinin ihtiyacı olan her düzeydeki ara insangücü, Hogere Technische School (HTS) adı verilen okullarca sağlanmaktadır. Orta ve Yüksek dereceli Teknisyen yetistiren bu okulların asıl amacı, yüksek seviyede Teknisyen yetistirmektir. Bu okullardan mezun olan öğrenciler, endüstride çalışabilecekleri gibi, Teknik Üniversitelere de gidebilmektedirler. Yüksek Teknisyenler, endüstride, endüstri yöneticiliği ile üretim elemanları arasındaki ilişkiyi sağlarlar. Yüksek Teknisyenler, bu işlevlerinin yanında, küçük endüstri kurumlarında yönetici olarak çalışabilmektedirler. Asıl amacı, endüstrinin ara eleman ihtiyacını karşılamak olan okul, mezunlarının % 5'ini Teknik Üniversitelere gönderir. Teknisyen ve Yüksek Teknisyen yetistiren bu okullar, öğrenci olarak, ileri ortaöğretim mezunları; Hogere Burger School adlı okuldan, üç yıllık öğre-

nimlerini tamamlayanlar ile Gymnasium'un altıncı sınıftaki öğrencileri kabul etmektedir. Gymnasium'un altıncı sınıftan mezun öğrencilerden, matematik ve fen kolundan mezun olma şartı aranmaktadır. Teknisyen okullarının öğretim süresi dört yıldır. Bu öğretimin üçüncü yılı endüstride geçer. Endüstrideki öğretim faaliyetleri, oldukça sıkı denetim altındadır. Okulun programları, genel konular, temel fen bilimleri ile meslek alanlarına uygun teorik ve pratik uygulamalardan oluşur(O. Girit, 1987, s.23).

6. İtalya'da Tekniker Eğitimi

İtalya'da Tekniker yetistiren kurumlar diğer Avrupa ülkelerinin aksine fazla yaygın değildir .Türkiye'de olduğu gibi bu ülkede de bu eğitim düzeyi henüz netleşmiş ve standartlaşmış değildir. Henüz çok yaygın olmamakla birlikte, bu ülkede, Molinari ve Fertinelli gibi okullarda, Teknikerlik eğitimi yapılmakta ve mezun öğrencilere "Yüksek Teknisyen" (Tecnici Superiori) ünvanı verilmektedir. Bu okulların öğrenim süresi üç yıldır. Ancak, iş yerlerinde çalışanlar için düzenlenen, part-time kurslar, dört yıl sürelidir. Okul öğrenimi boyunca, öğrenciler, her öğretim yılının iki ayını endüstride mesleği ile ilgili alanda çalışarak endüstri tecrübesi kazanmak zorundadırlar. Böylece okul sanayi işbirliği sağlanmış olmaktadır(I. Yükler, 1990, s.12).

7. Kanada'da Tekniker Eğitimi

Tekniker Eğitimi konusunda, Kanada'da farklı uygulamalara rastlanmaktadır. Kanada'da devlet, bölge kolejlerindeki teknik eğitim için katkıda bulunurken, yerel kaynaklarda bu okulların finansmanına katkıda bulunmaktadır. Birçok ülkede olduğu gibi bu ülkede de önlisans düzeyinde öğretim yapan bu okullardan mezun olanlar, belirli şartları yerine getirdiklerinde üniversitelere devam edebilmektedirler. Teknik ara insangücü yetiştirmek amacıyla Üniversitelere bağlı, önlisans uygulamalarının yanında, ücretli olarak öğretim yapan "Teknoloji Enstitüleri" de bulunmaktadır. Bu okulların öğretim süreleri çeşitli meslek alanlarında izlenen programlara göre değişebilmektedir. Meslek türüne göre bu süre, bir veya iki yıl olabilmektedir (N. Karasar, 1981, s.39-40).

8. Almanya'da Tekniker Eğitimi

Almanya'da meslek okullarının bünyesinde 14 ayrı eğitim düzeyi bulunmaktadır. Bunlardan, dokuzuncu seviyedeki öğretim programı, iki yıl süreli olup, endüstrinin ihtiyaç duyduğu orta seviyedeki ara elemanları yetiştirmektedir. Bu okul mezunları, endüstride çalışma yanında, üniversitelere de gidebilmektedirler. Onuncu seviye olan Fachschule (Teknisyen Okulu), bir meslek eğitimi görerek, kalfalığa hak kazanmış ve alanında en az iki yıl çalışmış elemanları

öğrenci olarak kabul eder. Öğretim süresi üç yıl olan bu programdan mezun olanlara "Teknisyen" ünvanı verilmektedir. Ayrıca, Teknisyenler, belirli fark derslerini verdikleri takdirde "Usta"lık ünvanı da alabilmektedirler. Bu okul mezunları, istedikleri takdirde Yüksek Teknisyen yetiştiren "Technikum"lara devam ederek "Yüksek Teknisyen" olabilmektedirler. Türkiye'de ki MYO'larının karşılığı sayılabilecek olan bu okullarda öğretim, mesleki ağırlıklı olup, profesyonel mühendisler ile nitelikli işçi arasındaki irtibatı sağlayacak ara elemanları yetiştirirler (M. Özcan, 1991, s.15).

9. Rusya'da Tekniker Eğitimi

Sovyetler Birliğinde, Teknikerlik Eğitimi "Technicum"larda verilmektedir. Sovyet Eğitim sistemi içinde çok önemli bir yeri olan bu okulların, öğretim süresi, sekiz yıllık mezunlar için üç ile bes yıl; on veya onbir yıllık ortaöğretim mezunları için ise birbuçuk yıl ile üç yıl arasında değişmektedir. Bu süreler izlenen programa bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Teknisyen Okullarının, programlarında, I.yarıyıl genel ve teorik öğretime ayrılır. Bu süre zarfında ayrıca ilgili fen dersleri ile pratik meslek becerileri öğretilir. Okulların bünyesinde bulunan, basit atelyelerde öğrencilere, meslekleri ile ilgili temel beceriler öğretilir. II.Yarıyıldaki öğrenciler, endüstride meslekleri ile ilgili alanlarda uygulamayı takiben, öğrenciler tekrar okula

dönerek, akademik kurs almaya başlarlar. Böylece, öğrenciye, endüstri deneyimi kazandırılmış olur (O.Girit, 1987, s.24).

EÖLÜM III

ARASTIRMANIN YÖNTEMİ

A. Evren, Örneklem ve Değişkenler

1. Evren

Arastırmanın evreni, İnönü Üniversitesine bağlı Adıyaman, Arapgir, Elbistan ve Malatya Meslek Yüksekokullarında 1990-1991 Öğretim Yılında öğrenim görmekte olan I. ve II. sınıf öğrencileridir.

2. Örneklem

Örneklem, evrene giren Meslek Yüksekokulları öğrenci mevcutlarınınin % 50 öğrenci grubu tesadüfi yolla seçilerek oluşturulmuştur.

TABLO 1
 Araştırma örnekleme giren öğrencilerin öğrenim gördükleri programlara ve mezun oldukları ortaöğretim türüne göre dağılımları.

Öğrenim Görülen MYO Programı	Mezun Olunan Lise Türü		Toplam
	Meslek Lisesi	Genel Lise	
Tekstil	11	42	53
Gel.El Sant.	15	21	36
İnşaat	16	42	58
Tarım Mak.	14	21	35
Elektronik	14	7	21
Motor	57	9	66
Maden	4	23	27
İkl. ve Soğutma	13	35	48
Kontrol Sistem.	13	10	23
Pazarlama	3	50	53
İşletme	35	29	64
Muhasebe	34	5	39
Elektrik	103	14	117
Toplam	332	308	640

3. Değişkenler

Öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim türü, bağımsız değişken, öğrencilerin Akademik Başarı Notları ise bağımlı değişkendir.

B. Veriler ve Toplanması

Örnekleme giren öğrencilerin, yıl sonu Akademik Başarı Notları veri olarak alınmıştır. Veriler, 1990-1991 Öğretim Yılı sonunda, İnönü Üniversitesi Rektörlüğünden izin alınarak, ilgili MYO. Müdürlükleri ile temasa geçilip, öğrenci

kütüklerinden alınmıştır. Kütüklerde, kayıtları düzenli tutulmamış olan öğrenci notları dikkate alınmamıştır.

C. Verilerin Çözümü ve Yorumu

Verilerin çözümünde, istatistiksel hesaplamalar yapılırken, Casio fx 3600F tipi hesap makinasından yararlanılmıştır.

Örnekleme giren öğrencilerin, 5.1 dersleri haric, bütün derslerden almış oldukları yıl sonu ABN'nin, bir Teorik (Temel Fen Derslerine Dayalı) ve bir de Pratik (Uygulamaya Dayalı) ders ile genel başarı için ayrı ayrı ortalamaları hesaplanmıştır. Örnekleme giren öğrencilerin ABN'leri bakımından, mezun oldukları lise türüne göre farklılaşıp, farklılaşmadığının saptanmasında:

- a. Teorik bir dersten almış oldukları ABN'lerine,
- b. Pratik bir dersten almış oldukları ABN'lerine,
- c. Bütün derslerden almış oldukları ABN'lerine göre karşılaştırılmaları yapılmıştır. Sonra bu üç karşılaştırma durumuna göre, gruplar arasındaki farklılık manidarlık testine tabi tutulmuştur.

D. Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Arastırmada, aritmetik ortalama, standart sapma, standart hata ve iki grubun karşılaştırılmasında (t) testi kullanılmıştır.

Aritmetik Ortalama (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

Standart Sapma (S)

$$S = \sqrt{\frac{\sum X^2 - \left(\frac{\sum X}{N}\right)^2}{N-1}}$$

Standart Hata (SH_F)

Aralarındaki farkın manidarlığı

test edilen ortalama değerlerin ait olduğu N'lerin 30'dan büyük olması durumunda kullanılan formül.

$$SH_F = \sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}$$

Aralarındaki farkın manidarlığı

test edilen ortalama değerlerin ait olduğu N'lerin 30'dan küçük olması durumunda kullanılan formül.

$$SH_F = S \sqrt{\frac{N_1 + N_2}{N_1 \times N_2}}$$

t Değeri (t)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{SH_F}$$

Serbestlik Derecesi (sd)

$$sd = (N_1 - 1) + (N_2 - 1)$$

İki grup ortalamasındaki farkın manidarlık testinde, bulunan (t) değerleri, t Değerler Tablosu'ndan çift yönlü manidarlık testi için .05 düzeyinde ve belli serbestlik derecelerinde (sd) okunan değerlerle karşılaştırılmıştır. Bulunan (t) değeri tablo değerine eşit veya büyükse manidar, küçükse manidar olmadığı kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, her programdaki araştırma örneğine giren öğrencilerin teorik (temel fen derslerine dayalı) ve pratik (uygulamaya dayalı) bir dersten almış oldukları ABN ile, bütün derslerden almış oldukları ABN'nin, ML veya GL çıkışlı oluşlarına göre karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular yer almaktadır.

A. Bulgular

Her programdaki ML ve GL çıkışlı öğrencilerin genel başarıları ile her programdaki söz konusu grupların başarıları, bir teorik (temel fen derslerine dayalı) ve bir de pratik (uygulamaya dayalı) derse göre karşılaştırılmıştır. Farklılıkların saptanmasında, öğrencilerin genel başarıları için bütün derslerden almış oldukları ABN'nin ortalamaları hesaplanıp tablolanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin, karşılaştırmaların yapılacağı teorik ve pratik birer dersten almış oldukları notların ortalamaları da aynı şekilde hesaplanmış ve buna ait değerler ilgili tablolarda gösterilmiştir. İkinci aşamada, ortalamalar arasındaki farkların gerçek bir farklılığı ortaya koyup koymadığını belirlemek amacıyla .05 manidarlık düzeyi esas alınarak, farklar çift-yönlü olarak

test edilmiştir. Test sonucu elde edilen bulgular da adı geçen tablolarda verilmiştir. Bir grubun lehine bulunan manidar bir fark, o grubun diğer gruptan daha başarılı olduğu biçiminde yorumlanmıştır.

1. İnşaat Programına İlişkin Bulgular

TABLO 2
Örnekleme Giren TB/İnşaat Programı Öğrencilerinin
ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Lise
Türüne Göre Farklılıkları
(42 GL, 16 ML, N=58)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH_F	t
Proje	E.M.L.	57.06	17.48	2.84	5.29	0.536
	G.L.	54.22				
İleri Zemin Mekaniği	E.M.L.	28.15	13.98	14.58	4.10	3.55 ⁺
	G.L.	42.73				
Genel Başarı	E.M.L.	43.62	15.94	6.42	4.68	1.371
	G.L.	50.04				

Sd=56

+p>.05

Tablo 2'ye baktığımızda, uygulamaya dayalı "proje" dersindeki ABN bakımından mezun olunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmada iki grup arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunamadığı görülmektedir. Aynı şekilde "ileri zemin mekaniği" dersindeki ABN bakımından mezunolunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmada, iki grup arasında GL çıkışlı öğrenciler lehine manidar bir fark saptanmıştır

($t=3.55$). Bu durum, "GL çıkışlı öğrencilerin temel fen derslerine dayalı teorik derslerdeki başarıları, ML çıkışlı öğrencilerin başarılarından daha fazladır" şeklindeki beklentiyi destekler niteliktedir. Ancak "proje" dersindeki durum, "uygulamaya dayalı derslerde, ML çıkışlı öğrenciler GL çıkışlı öğrencilere göre daha başarılı olur" şeklindeki beklentiyi desteklememektedir. Aynı grupların, bütün derslerden almış oldukları ABN'na göre karşılaştırmalarında, iki grup arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunmamıştır.

2. Tarım Makinaları Programına İlişkin Bulgular

TABLO 3
Örnekleme Giren TB/Tarım Makinaları Programı
Öğrencilerinin ABN Bakımından Ortaöğretimde
Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılıkları
(21 GL, 14 ML, N=35)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SHF	t
Makina Elemanları	M.L.	86.57	28.98	12.91	9.99	1.292
	G.L.	73.66				
Uygulama	M.L.	48.57	17.29	9.96	5.96	1.671
	G.L.	38.61				
Genel Başarı	M.L.	68.00	22.98	11.86	7.92	1.497
	G.L.	56.14				

Tablo 3'te görüldüğü gibi MYO Teknik Bölüm /Tarım Makinaları Programında araştırma kapsamına giren toplam 35

öğrenci bulunmaktadır. Bunların 14'ü (% 40)ML'den, 21'i(% 60) GL'den mezundur. Araştırmada program düzeyinde yapılan analizlerde GL ve ML mezunları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalara ilişkin değerler Toblo 3'te gösterilmiştir. Tablo 3'deki değerlere bakıldığında, "Makina Elemanları" dersinde GL mezunlarının ortalamalarının 73.66, ML mezunlarının ortalamalarının ise 86.57 olduğu görülür. Adı geçen derste iki grubun ABN'leri arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere yapılan hesaplamalarda $t=1.292$ olarak saptanmıştır. Hesaplanan t değeri(1.292) .05 düzeyinde manidar değildir. Aynı şekilde"uygulama" dersinde iki grup arasındaki başarı farkının manidarlığını test etmek üzere yapılan testte $t=1.671$ olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan t değeri(1.671) .05 düzeyinde manidar değildir. Tarım Makinaları Programında, genel başarı bakımından GL mezunu öğrenciler ile ML mezunu öğrencilerin karşılaştırılmaları sonucu yapılan test işleminde $t=1.497$ olarak hesaplanmış ve .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

3. Elektronik Programına İlişkin Bulgular

TABLO 4
Örnekleme Giren TB/Elektronik Programı Öğrencilerinin
ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Lise
Türüne Göre Farklılıkları
(7 GL, 14 ML, N= 21)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH _F	t
Elektronik Sistemleri ve Uygulamaları	M.L.	53.07	27.20	16.65	12.59	1.322
	G.L.	36.42				
Mühendislik Bilimleri	M.L.	54.07	31.46	5.41	15.35	0.352
	G.L.	48.66				
Genel Başarı	M.L.	48.21	25.86	4.86	11.97	0.364
	G.L.	43.85				

Tablo 4'te görüldüğü gibi TB/Elektronik Programında araştırma kapsamına giren öğrenci sayısı 21 dir. Bunların 14'ü (% 67) ML, 7'si (% 33) de GL mezunudur. Araştırmada, program düzeyinde yapılan analizlerde, ML mezunu öğrenciler ile GL mezunu öğrenciler karşılaştırmaya girmiştir. Değerlendirmeye giren bu grupların, başarılarına ilişkin değerler Tablo 4'te verilmiştir. "Mühendislik Bilimi" dersi için iki gruba ait ortalamalara bakıldığında, ML mezunlarının ortalamasının 54.07, GL mezunlarının ortalamalarının ise 48.66 olduğu saptanmıştır. Grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri(0.352) .05 düzeyinde manidar değildir. Aynı şekilde "Elektronik Sistemleri ve Uygulamaları" dersinde gruplar-

dan ML mezunlarının başarı ortalaması 53.07 ve GL mezunlarının ABN ortalaması 36.42 olduğu ve t değerinin (1.322), .05 düzeyinde manidar olmadığı saptanmıştır. Elektronik Programında, genel başarı açısından, grupların başarı ortalamaları arasındaki farkın manidarlığı test edildiğinde, ortalamalar arasında manidar bir fark ($t=0.364$) bulunamamıştır.

4. Motor Programına İlişkin Bulgular

TABLO 5
Örnekleme Giren TE/Motor Programı Öğrencilerinin
ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları
Lise Türüne Göre Farklılıkları
(9 GL, 57 ML, N=66)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH _F	t
Atelye	M.L.	60.58	23.27	13.25	8.34	1.588
	G.L.	47.33				
Genel Mekanik	M.L.	41.50	18.24	21.87	6.54	3.344 ⁺
	G.L.	63.37				
Genel Başarı	M.L.	55.03	21.67	4.93	7.77	0.634
	G.L.	50.10				

S_d = 64

+p > .05

Tablo 5'e baktığımızda, uygulamaya dayalı "Atelye" dersindeki ABN bakımından mezun olunan lise türüne göre gruplar arasında yapılan karşılaştırmalarda, istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunamamıştır. GL mezunu öğrencilerin daha başarılı olması beklenen "Genel Mekanik"

dersinde, GL mezunu öğrencilerin AEN ortalamaları 63.37, ML mezunu öğrencilerin AEN ortalamaları ise 41.50 olarak saptanmıştır. Grupların, Akademik Başarıları arasındaki fark ($t=3.344$) .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Bu durum, "temel fen derslerine dayalı teorik derslerde, GL mezunu öğrenciler daha başarılı olur" şeklindeki beklentiyi desteklemesi açısından önemlidir. Motor Programında, iki gruba, genel başarı açısından bakıldığında, ML çıkışlı öğrencilerin AEN ortalamaları 55.03, GL çıkışlı öğrencilerin AEN ortalamalarının ise 50.10 olduğu görülmektedir. Grupların Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri (0.634), .05 düzeyinde manidar değildir.

5. Maden Programına İlişkin Bulgular

TABLO 6
Örnekleme Giren TB/Maden Programı Öğrencilerinin
AEN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları
Lise Türüne Göre Farklılıkları.
(23 GL, 4 ML, N= 27)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH _p	t
Genel Jeoloji	M.L.	66.00	54.56	2.83	34.02	0.083
	G.L.	68.83				
Matematik	M.L.	61.66	51.21	2.84	31.93	0.088
	G.L.	64.50				
Genel Başarı	M.L.	67.00	44.09	2.00	23.88	0.083
	G.L.	69.00				

TB/Maden Programında örnekleme giren öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre ABN arasındaki farklılıklara ilişkin bulgular üç kısımda incelenecektir. Bunlar;

a. İlgili grupların, "Matematik" dersindeki ABN bakımından mezun olunan lise türüne göre farklılıkları.

Tablo 6 incelendiğinde, "Matematik" dersinden, mezun olunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmalarda, ML mezunu öğrenciler ile GL mezunu öğrencilerin başarıları arasında istatistiksel açıdan manidar bir farklılık ($t=0.088$) bulunmamıştır.

b. Öğrencilerin "Genel Jeoloji" dersindeki ABN bakımından mezun oldukları lise türüne göre farklılıkları.

Yine Tablo 6 incelendiğinde, ilgili derste, her iki grup arasında yapılan karşılaştırmalarda manidar bir fark ($t=0.083$) saptanamamıştır.

c. Öğrencilerin Genel Başarı açısından mezun oldukları lise türüne göre farklılıkları.

Maden Programında, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalaması 69.00, ML mezunu öğrencilerin ABN ortalaması ise 67.00 olarak hesaplanmıştır. Grupların Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri (0.083), .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

6. İklimleme ve Soğutma Programına İlişkin Bulgular

TABLO 7
 Örneklemeye Giren TB/İklimlendirme ve Soğutma
 Programı Öğrencilerinin ABN Bakımından
 Ortaöğretimde Mezun Oldukları Lise Türüne
 Göre Farklılıkları
 (35 GL, 13 ML, N= 48)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH _F	t
Teknik Resim	M.L.	67.92	20.33	15.84	6.62	2.392 ⁺
	G.L.	52.08				
Fizik Bilimi	M.L.	46.07	17.92	2.67	5.92	0.451
	G.L.	48.74				
Genel Başarı	M.L.	58.76	19.25	5.68	6.25	0.908
	G.L.	53.08				

Sd= 46

+p>.05

İklimlendirme ve Soğutma Programı öğrencilerinden araştırma kapsamına giren toplam öğrenci sayısı 48 olup, bunların 13'ü (% 27) ML mezunu, 35'i (% 73) ise GL mezunudur. İlgili programda, örneklemeye giren öğrencilerin "Teknik Resim" dersindeki ABN bakımından ortaöğretimde mezun oldukları lise türüne göre farklılıkları Tablo 7'de verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde, "Teknik Resim" dersinde, ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının 67.92, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının ise 52.08 olduğu görülmektedir. Her iki grubun başarıları arasındaki farklılığı test etmek üzere hesaplanan t değeri (t=2.392), .05 düzeyinde manidar bulun-

mustur. ML'nde aynı dersi okuyup gelen ML çıkışlı öğrencilerin lehine olan bu durum, beklentileri desteklemektedir. Aynı şekilde, temel fen derslerine dayalı "Fizik Bilimi" dersinde, her iki grubun başarılarının karşılaştırılmasında, istatistiksel açıdan manidar bir farklılık ($t=0.451$) bulunmamıştır. İklimlendirme ve Soğutma Programında, genel başarı açısından yapılan karşılaştırmalarda ise ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamaları 58.76, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalaması ise 53.08 olarak saptanmıştır. Grupların Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.908$), .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

7. Kontrol Sistemleri Programına İlişkin Bulgular

TABLO 8
Örnekleme Giren TB/Kontrol Sistemleri Programı Öğrencilerinin ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılıkları
(10 GL, 13 ML, N= 23)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH _F	t
İşlem Ölçme	M.L.	61.69	30.39	4.21	12.78	0.329
	G.L.	65.90				
Mühendislik Bilimi	M.L.	32.07	18.88	10.33	7.94	1.301
	G.L.	42.40				
Genel Başarı	M.L.	45.15	22.24	3.05	9.35	0.326
	G.L.	48.20				

Kontrol Sistemleri Programında örnekleme giren toplam 23 öğrencinin, 13'ü(% 57) ML, 10'u(% 43) da GL çıkışlıdır. Bu öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre ABN arasındaki farklılıklara ait bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde, "işlem ölçme" dersinde, mezun olunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmada, ML çıkışlı öğrenciler ile GL çıkışlı öğrenciler arasında manidar bir fark ($t=0.329$) saptanamamıştır. Yine aynı tabloya bakıldığında, "Mühendislik Bilimi" dersinde, mezun olunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmada, iki grup arasındaki fark ($t=1.301$) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Öğrencilerin bütün derslerden almış oldukları ABN bakımından, mezun olunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmada, $t=0.326$ olarak hesaplanmış ve bu değer, .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

8. Geleneksel El Sanatları Programına İlişkin Bulgular

TABLO 9
 Örneklemeye Giren TE/Geleneksel El Sanatları
 Programı Öğrencilerinin ABN Bakımından
 Mezun Olunan Lise Türüne Göre Farklılıkları
 (21 GL, 15 ML, N= 36)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH_F	t
Tekstil Uygulaması	M.L.	66.13	24.96	4.29	8.43	0.508
	G.L.	70.42				
Genel Kimya	M.L.	54.80	20.90	0.23	7.06	0.032
	G.L.	54.57				
Genel Başarı	M.L.	66.20	24.07	0.18	8.13	0.022
	G.L.	66.38				

Geleneksel El Sanatları Programında araştırma kapsamına giren toplam öğrenci sayısı 36 olup, bunların 15'i (% 42) ML mezunu, 21'i de (% 58) GL mezunudur.

Araştırmada, program düzeyinde yapılan analizlerde, ML mezunu öğrenciler ile GL mezunu öğrenciler karşılaştırılmıştır. Değerlendirmeye giren bu grupların başarılarına ilişkin bulgular, Tablo 9'da verilmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre ABN arasındaki farklılıklara ilişkin bulgular üç başlık altında verilmiştir.

Bunlar;

a. İki grubun "Tekstil Uygulaması" dersindeki ABN bakımından mezun olunan lise türüne göre farklılıkları.

Tablo 9 incelendiğinde, ilgili derste, mezun olunan ortaöğretim türüne göre yapılan karşılaştırmalarda ML çıkışlı öğrencilerin ABN ortalamaları 66.13, GL çıkışlı öğrencilerin ABN ortalamaları ise 70.43 bulunmuştur. Grupların Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.508$), .05 düzeyinde manidar değildir.

b. Öğrencilerin, "Genel Kimya" dersindeki ABN bakımından, mezun olunan ortaöğretim türüne göre farklılıkları.

Tablo 9'a bakıldığında, iki grup arasında ilgili derste istatistiksel açıdan manidar bir fark($t=0.032$) tespit edilememiştir.

c. Öğrencilerin, Genel Başarı açısından, mezun olunan ortaöğretim türüne göre farklılıkları.

Yine aynı tabloda ilgili kısım incelendiğinde, ML mezunu öğrencilerin, iki yarıyıl boyunca bütün derslerden almış oldukları ABN ortalaması 66.20, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının ise 66.38 olduğu görülmektedir. Her iki grubun, Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri(0.022) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

9. Tekstil Programına İlişkin Bulgular

TABLO 10
 Örneklemeye Giren TB/Tekstil Programı Öğrencilerinin
 ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Olunan Lise
 Türüne Göre Farklılıkları
 (42 GL, 11 ML, N= 53)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SHF	t
Elektroteknik	M.L.	35.00	27.17	11.33	13.06	0.866
	G.L.	46.31				
Dokuma Atelyesi	M.L.	64.00	40.68	6.50	22.28	0.291
	G.L.	57.50				
Genel Başarı	M.L.	58.81	20.58	4.60	6.97	0.659
	G.L.	54.21				

Tekstil Programında araştırma kapsamına giren öğrenci sayısı 53 olup, bunların 11'i (% 21) ML, 42'si (% 79) GL mezunudur.

Araştırmada Program düzeyinde yapılan analizlerde ML mezunu öğrenciler ile GL mezunu öğrenciler karşılaştırılmıştır. Bu değerlendirmeye giren grupların başarılarına ilişkin değerler Tablo 10'da verilmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre ABN arasındaki farklılıklara ilişkin bulgular üç başlıkta verilmiştir. Bunlar;

a. Öğrencilerin "Dokuma Atelyesi" dersindeki ABN bakımından ortaöğretimde mezun olunan lise türüne göre farklılıkları.

Tablo 10 incelendiğinde, "Dokuma Atelyesi" dersindeki ABN bakımından yapılan karşılaştırmalarda iki grup arasında manidar bir fark ($t=0.291$) bulunamamıştır.

b. Öğrencilerin "Elektroteknik" dersindeki ABN bakımından mezun olunan ortaöğretim türüne göre farklılıkları.

Yine aynı tablo incelendiğinde, temel fen derslerine dayalı Elektroteknik dersinde her iki grubun başarıları arasındaki farklılığı ortaya çıkarmak amacıyla yapılan karşılaştırmalarda, iki grup arasında manidar bir farklılık ($t=0.866$) .05 düzeyinde saptanamamıştır.

c. Genel Başarıya göre ML çıkışlı öğrenciler ile GL çıkışlı öğrencilerin başarıları arasındaki farklılık.

Her iki gruptaki öğrencilerin bir öğretim yılı boyunca bütün derslerden almış oldukları ABN ortalamaları Tablo 10 da yer almaktadır. Adı geçen grupların Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.659$) .05 düzeyinde manidar değildir.

Her üç durumda da ortaya çıkan sonuçlar beklentileri destekler nitelikte değildir.

10. Elektrik Programına İlişkin Bulgular

TABLO 11
 Örneklemeye Giren TE/Elektrik Programı Öğrencilerinin
 ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları Lise
 Türüne Göre Farklılıkları
 (14 GL, 103 ML, N= 117)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH_F	t
Elektrik Mak. Laboratuvar Uygulaması	M.L.	54.49	17.08	2.08	4.86	0.427
	G.L.	56.57				
Elektrik Elektronik İlkeleri	M.L.	45.31	15.20	1.97	4.32	0.456
	G.L.	47.28				
Genel Başarı	M.L.	50.13	15.79	6.58	4.49	1.465
	G.L.	56.71				

Elektrik Programında araştırma kapsamına giren toplam öğrenci sayısı 117 olup, bunların 103'ü (% 88) ML mezunu, 14'ü (% 12) ise GL mezunudur. Örneklemeye giren öğrencilerin başarılarına ilişkin bulgular Tablo 11'de verilmiştir. Tablo 11 incelendiğinde, "Elektrik Makinaları Laboratuvar Uygulaması" dersinde, ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamaları 54.49, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının ise 56.57 olduğu görülmektedir. Her iki grubun başarıları arasındaki farklılığı test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.427$) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Bu durum beklentilerin tersinedir. Aynı şekilde temel fen derslerine dayalı "Elektrik-Elektronik İlkeleri" dersinde de her iki grubun başarılarının karşılaştırılmasında istatistiksel açıdan

manidar bir farklılık ($t=0.456$) bulunamamıştır. Elektrik Programında, genel başarı açısından her iki grup arasında yapılan karşılaştırmalarda, $t=1.465$ bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde manidar değildir. Her üç karşılaştırma durumunda da sonuçlar beklentilerin aksinedir.

11. İşletme Programına İlişkin Bulgular

TABLO 12
Örnekleme Giren İB/İşletme Programı Öğrencilerinin
ABN Bakımından Orağretimde Mezun Olunan Lise
Türüne Göre Farklılıkları
(29 GL, 35 ML, N= 64)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SH _F	t
Mali Cebir	M.L.	37.28	12.11	10.99	3.04	3.615
	G.L.	48.27				
İşletme Ekonomisi	M.L.	41.82	11.52	3.04	2.89	1.051
	G.L.	44.86				
Genel Başarı	M.L.	36.65	11.50	12.66	2.88	4.395
	G.L.	49.31				

Sd= 62

+p>.05

İşletme Programında araştırma kapsamına giren toplam öğrenci sayısı 64 olup, bunların 35'i (% 65) ML mezunu, 29'u (% 45) de GL mezunudur. Tablo 12 incelendiğinde, "Mali Cebir" dersinde ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamaları 37.28, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının ise 48.27 olduğu görülmektedir. İlgili derste her iki grubun başarıları arasındaki farklılığı test etmek üzere hesaplanan t

değeri ($t=3.615$) .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Mesleki bir nitelik taşıyan "İşletme Ekonomisi" dersinde, ML çıkışlıların daha başarılı olması beklenti durumudur. Her iki grubun bu derste ki ABN ortalamaları karşılaştırılmış, karşılaştırma sonucunda her iki grup arasında manidar bir fark ($t=1.051$) .05 düzeyinde saptanamamıştır. Bu durum beklentileri desteklememektedir. İşletme Programında, her iki grubun "Genel Başarı" açısından karşılaştırılmaları sonucu, ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının 36.65, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının ise 49.31 olduğu görülmüş ve iki grubun başarıları arasındaki farklılığı test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=4.395$) .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Bu programda, iki grup arasındaki farklılığın GL çıkışlı öğrencilerin lehine olması ilgi çekicidir.

12. Muhasebe Programına İlişkin Bulgular

TABLO 13
Örnekleme Giren İB/Muhasebe Programı Öğrencilerinin
ABN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Oldukları
Lise Türüne Göre Farklılıkları
(5 GL, 34 ML, N= 39)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SHF	t
Mali Cebir	M.L.	62.25	34.88	2.65	16.98	0.156
	G.L.	59.60				
Vergi Uygulamaları	M.L.	62.40	49.99	3.93	30.95	0.126
	G.L.	66.33				
Genel Başarı	M.L.	65.90	36.62	4.50	17.68	0.254
	G.L.	61.40				

Muhasebe Programında araştırma kapsamına giren öğrenci sayısı 39 olup, bunlardan 34'ü (% 87) ML, 5'i (% 13) de GL mezunudur.

a. Öğrencilerin "Vergi Uygulamaları" dersindeki ABN bakımından mezun olunan lise türüne göre farklılıkları:

Tablo 13 incelendiğinde, ilgili derste mezun olunan lise türüne göre yapılan karşılaştırmalarda, ML çıkışlı öğrencilerin ABN ortalamaları 62.40, GL çıkışlı öğrencilerin ABN ortalamaları ise 66.33 olarak saptanmıştır. Grupları Akademik Başarıları arasında farklılık olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla bu ortalamalar teste tabi tutulmuş ve t değeri ($t= 0.126$) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

b. Öğrencilerin "Mali Cebir" dersindeki ABN bakımından mezun olunan lise türüne göre farklılıkları:

Tablo 13'e bakıldığında, ML çıkışlı öğrencilerin ilgili dersteki ABN ortalamaları 62.25, GL çıkışlı öğrencilerinin ise 59.60 olduğu görülmektedir. Bu ortalamalar arasında manidar bir fark olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla ortalamalar teste tabi tutulmuş ve $t=0.156$ olarak hesaplanmıştır. Bu değer ($t=0.156$) .05 düzeyinde manidar değildir.

c. Öğrencilerin "Genel Başarı" açısından karşılaştırılmaları sonucu mezun olunan lise türüne göre farklılıkları:

Muhasebe Programında, örnekleme giren öğrencilerin bir öğretim yılı boyunca bütün derslerden almış oldukları ABN ortalamaları, ML çıkışlılar için 65.90, GL çıkışlılar için ise 61.40 olarak saptanmıştır. İki grubun Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere

hesaplanan t değeri ($t=0.254$) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. İlgili ön öğrenmelere sahip olan ML mezunlarının daha başarılı olmaları beklendiğinden, ortaya çıkan sonuç beklentileri destekler nitelikte değildir.

13. Pazarlama Programına İlişkin Bulgular

TABLO 14
Örnekleme Giren İB/Pazarlama Programı Öğrencilerinin
AEN Bakımından Ortaöğretimde Mezun Olunan Lise
Türüne Göre Farklılıkları
(50 GL, 3 ML, N= 53)

Dersler	Mezun Olunan Lise Türü	\bar{X}	S	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SHF	t
Pazarlama Araştırması	M.L.	60.00	50.89	6.93	30.81	0.224
	G.L.	66.93				
İstatistik	M.L.	62.33	45.21	6.50	23.37	0.237
	G.L.	55.83				
Genel Başarı	M.L.	74.00	50.11	9.77	30.34	0.322
	G.L.	64.23				

Pazarlama Programında araştırma kapsamına giren toplam öğrenci sayısı 53 tür. Bunlardan 50'si(% 94) GL, 3'ü(% 6) de ML çıkışlıdır.

Araştırmada program düzeyinde yapılan analizlerde GL mezunu öğrenciler ile ML mezunu öğrencilerin başarıları karşılaştırılmıştır. Bu değerlendirmeye giren grupların başarılarına ilişkin değerler Tablo 14'te verilmiştir. Örnekleme giren öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre AEN

arasındaki farklılıklara ilişkin bulgular üç başlık altında verilmiştir. Bunlar:

a. Öğrencilerin "Pazarlama Araştırması" dersindeki ABN bakımından mezun oldukları lise türüne göre farklılıkları:

Tablo 14 incelendiğinde "Pazarlama Araştırması" dersinde, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalaması 66.93, ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamasının ise 60.00 olduğu görülür. Grupların Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.224$) .05 düzeyinde manidar değildir.

b. GL ve ML çıkışlı öğrencilerin, "İstatistik" dersindeki ABN bakımından mezun oldukları lise türüne göre farklılıkları:

Tablo 14'e bakıldığında, iki grup arasında "İstatistik" dersinde, GL mezunu öğrencilerin ABN ortalamasının 55.83, ML mezunu öğrencilerin ABN ortalamalarının ise 62.33 olarak görülür. İki grubun Akademik Başarıları arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.237$) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır. Bu sonuç beklentileri destekler değildir.

c. Öğrencilerin "Genel Başarı" açısından mezun oldukları lise türüne göre farklılıkları:

Pazarlama Programındaki öğrencilerin bir öğretim yılı boyunca bütün derslerden almış oldukları ABN ortalamaları GL çıkışlılar için 64.23, ML çıkışlılar için ise 74.00 olarak hesaplanmıştır. Her iki grubun Akademik Başarıları

arasındaki farkın manidarlığını test etmek üzere hesaplanan t değeri ($t=0.322$) .05 düzeyinde manidar bulunmamıştır.

B. Yorumlar

Bu bölümde, mezun olunan lise türüne göre, araştırma örneklemine giren MYO öğrencilerin bir pratik, bir teorik derste ve ayrıca genel başarılarının karşılaştırılması sonucunda elde edilen bulguların yorumları yapılmıştır. Yapılan yorumlar, araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin ML veya GL çıkışlı olmaları ile, MYO'larındaki Akademik Başarıları arasında sadece üç programda doğrusal bir ilişki saptanmış, diğer programlarda saptanamamıştır. Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre; uygulamaya dayalı bir ders ile, temel fen derslerine dayalı bir derste almış oldukları ABN'larına göre yapılan karşılaştırmalarda, örnekleme giren onüç programdan sadece, İşletme, İnşaat ve Motor Programlarında, temel fen derslerine dayalı teorik bir derste GL mezunları ML mezunlarından daha başarılı bulunmuştur. Aynı şekilde uygulamaya dayalı bir derste yapılan karşılaştırmada ise yalnızca İklimlendirme ve Soğutma Programında ML mezunları, GL mezunlarından daha başarılı bulunmuş, diğer oniki programda iki grup arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Her iki grubun Akademik Başarıları, genel başarı açısından karşılaştırıldığında ise yalnızca İşletme

Programında GL mezunları, ML mezunlarından daha başarılı bulunmuştur.

Bu sonuçlar: MYO'da öğrenim gören GL ve ML mezunu öğrencilerin Akademik Başarıları arasındaki farklılık konusundaki iki beklentiye tam destekler değildir. Bu beklentiler:

a. Uygulamaya dayalı derslerde, ML mezunu öğrencilerin başarıları, GL mezunu öğrencilerin başarılarından daha fazladır.

b. Temel fen derslerine dayalı teorik derslerde, GL mezunu öğrencilerin başarıları, ML mezunu öğrencilere göre daha fazladır. Şeklinde dir.

Sonuçların bu şekilde ortaya çıkmasında şu faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

ML öğrencilerin mezun olduktan sonra doğrudan iş hayatına atılacakları düşünüldüğünden bu okullardaki temel fen dersleri öğretimine gereken önem verilmemektedir. Ayrıca Meslek Liselerinde, temel fen dersleri öğretimi, Genel Liselere özellikle Fen ve Matematik kollarına göre daha azdır. MYO'daki ML çıkışlı öğrencilerin bu derslerdeki başarısızlıkları buna bağlı olabilir. Uygulamaya dayalı derslerde ML çıkışlı öğrencilerin daha başarılı olmalarının beklenmesinin nedeni, bu öğrencilerin ilgili mesleklerde ön öğrenmelere sahip bulunmalarındır. Araştırmada bu durumun doğrulanamamasının nedeni şu olabilir. MYO'da GL ve ML mezunları aynı sınıfta, aynı düzeyde, aynı programa tabi tutulmakta, bu sınıflarda meslek öğretimine temelden başlanmaktadır.

Bu durumda ML mezunları " Ben bunu biliyorum" diyerek, dersi hafife almaktadırlar. GL mezunları için ise bu dersler yeni olduğu için ilgilerini çekmekte. ML mezunlarına yetiştirme gayretini içinde derse karşı daha dikkatli ve ciddi bir tutum sergilemektedirler. Uygulamaya dayalı derslerde, ML mezunları ilgili ön öğrenmelere sahip oldukları halde, GL mezunlarından daha başarılı olamamalarının nedeni bu durum olabilir.

Ayrıca MYO'da, Atelye ve Labaratuvar imkanları zayıf olduğundan, buralarda yapılması gereken dersler bazen teorik olarak verilmektedir. Bu durum öğrencilerin özellikle pratik becerilerinin sağlıklı bir şekilde ölçülmesini engellemektedir.

BÖLÜM V

ÖZET SONUÇLAR VE ÖNERİLER

A. Özet

Ülkemizde son yıllarda artan sanayileşme, endüstrinin, yetişmiş elemana olan ihtiyacını da artırmıştır. Ancak bu eleman ihtiyacı, rasyonel bir biçimde karşılanamamış ve bu durum üretimde aksamalara neden olmuştur. Hızla değişen ve gelişen toplumumuzda, eğitime duyulan ihtiyaçta buna paralel bir biçimde artmaktadır. Ekonomik gelişme ile eğitim arasındaki doğrusal ilişki, ülkemizde de görülmüş ve bu amaçla eğitim yatırımlarına gittikçe artan bir tempoyla ağırlık verilmeye başlanmıştır. Buna paralel olarak, endüstrinin ara insangücü talebini karşılayabilmek, üniversite kapılarındaki yığılmaları önleyebilmek gibi nedenlerle, ülkemizde, MYO uygulaması başlatılmış ve birçok aşamalardan sonra günümüze ulaşmıştır. Ancak, MYO'larına, Genel Lise ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin alınıp, aynı sınıflarda öğretime tabi tutulmaları bir ikilem meydana getirmiş, iş dünyasının, bu elemanlardan hangisini tercih edeceği ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Eğitime ayrılan kaynakların, diğer alanlardan fedakarlık yapılarak artırıldığı düşünüldüğünde bu okullara en başarılı olması beklenen öğrencilerin alınmasının önemi daha da belirginleşmektedir.

Bu araştırmada, MYO'lardaki, Meslek Lisesi ile Genel Lise mezunu öğrencilerin akademik başarıları, çeşitli derslere ve genel başarıya göre karşılaştırılarak, aralarında başarı farkının olup olmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarının, MYO'larına daha sağlıklı öğrenci alımına yardımcı olabileceği umulmaktadır. Araştırma, MYO'larının başarılı olmalarının büyük ölçüde bu okullara Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin alınmasına bağlı olacağı sayılıısına dayalı olarak yürütülmüştür. Betimleme Modelinde olan bu araştırmanın verileri, literatüre ek olarak, ilgili MYO'larından alınmıştır. Bunun için, İnönü Üniversitesi, Adıyaman, Arapgir, Elbistan ve Malatya MYO'larında, 1990-1991 Öğretim Yılında öğrenim gören I. ve II. sınıf öğrencilerinden tesadüfi yolla % 50'lik bir öğrenci grubu ile örneklem oluşturulmuştur. Örneklem oluşturulurken, Malatya MYO. Makina Programında sadece bir tane GL mezunu öğrenci olduğu, aynı şekilde Bilgisayar Programcılığı Programında ise ML mezunu öğrenci olmadığı görülmüş ve bu iki program, örneklem oluşturulurken dikkate alınmamıştır. Ayrıca not kütükleri düzenli olmayan ve bilgileri eksik kaydedilmiş olan öğrencilerin notları da, örneklem oluşturulurken dikkate alınmamıştır.

Toplanan veriler önce programlara göre tasnif edilip tablolandıktan sonra, uygulamaya dayalı bir ders ile temel fen derslerine dayalı teorik bir derse göre, daha sonra genel başarıya göre (t) testiine tabi tutulmuştur. İstatistiksel anlamlılık için .05 düzeyi esas alınmış ve bu işlemlerin

yapılmasında Casio fx 360GP tipi hesap makinasından yararlanılmıştır.

Araştırmada, Ara insangücü yetiştirilmesinin tarihi gelişimine bakıldığında bu konunun, ülkemizde aslında çok önceleri ele alındığını ancak nitelik ve nicelik yönünden Türkiye'nin ihtiyacını karşılar nitelikte gelişme gösteremedikleri görülmüştür. Bu amaçla ilk defa "Kondüktör Mektebi Alisi"(1911) adı ile bir okul açılmıştır. Cumhuriyet Döneminde bu okul "Yıldız Teknik Okulu"nun temelini teşkil etmiştir. Daha sonra ülkenin Tekniker ihtiyacını karşılamak amacıyla MEB'liği tarafından yurdun birçok yerlerinde, genellikle Sanat Enstitüleri bünyelerinde bir çok " Tekniker Okulu" açılmıştır. Bu okullara o zamanlar, Erkek Sanat Enstitüleri ile Yapı Sanat Enstitüleri mezunları sınavla alınmaktaydı. "Tekniker Okulları" üzerinde ciddi araştırmalar yapılmadan 1971 yılında kapatılınca, bu okul mezunlarının devam ettiği "Yüksek Tekniker Okulları" da 1973 yılında öğretime son vermiştir. Sonraları ara insangücü yetiştirilmesi amacıyla Ege Üniversitesi(1974), Boğazici Üniversitesi(1975) ve Hacettepe Üniversitesi(1974) çeşitli yüksek okullar açmış ancak bunlardan hiç biri başarılı olamamış ve öğretimlerine 1978 yılında ara vermişlerdir (N.Karasar, 1981). Üniversiteler bu konuda başarısız olunca MEB'liği 1975 yılında Yay-Kur'u kurarak konuyu ele almış ve bu amaçla 49 MYO'lunu öğretime açmıştır. 1982 yılında adı geçen okullar YÖK kararı ile çevrelerindeki Üniversitelere bağlanmışlardır(R. Gezici, 1983).

Meslek Yüksekokulları bugün çeşitli üniversitelere bağlı olarak, 71 ayrı program alanında ara insangücü yetiştirmektedir. MYO'nun Teknik Programlarından mezun olanlara, "Tekniker", diğer programlardan mezun olanlara ise ilgili mesleğin "Meslek Elemanı" ünvanları verilmektedir (C. Sidal, 1990).

Meslek Yüksekokulu mezunları, günümüzde iş bulmada çok ciddi zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bunun en önemli nedenlerinden biri, MYO'ları ile sanayi kesimi arasındaki ilişkinin sağlanamamış olması gösterilmektedir (C. Sidal, 1990).

Ülkemizde henüz tam olarak yerleşmemiş olan bu uygulama, gelişmiş birçok ülkede yaygın bir biçimde uygulanmaktadır. Örneğin, ABD'de bu tür okullara devam eden öğrenci sayısı; tüm yükseköğretim öğrenci sayısının % 42'sini oluşturmaktadır (1981 YÖK Reformu ve İki Yıllık Uygulama Sonuçları Raporu, 1983, s.5). Aynı kaynaklara bakıldığında bu okulların o ülkelerde çok başarılı hizmetler verdiği ve ülke kalkınmasında önemli görevler üstlendikleri görülmektedir. Oysa, ülkemizde ara insangücü yetiştiren MYO'ları henüz gelişimini tamamlayamamış ve iş dünyasınca yeterince tanınmamaktadır. Bu okul mezunlarının, ünvan, yetki ve sorumlulukları henüz yasalarda yerini tam olarak bulamamıştır.

MYO'ları birçok ülkede daha çok aynı tür bir ortaöğretim kurumunun uzantısı olarak öğretim yapmaktadırlar (N. Karasar, 1981). Ülkemizde ise bu okullara öğrenci alımında ML mezunlarına öncelik verilmesine rağmen, diğer her türlü

ortaöğretim kurumu mezunlarına da yer verilmesi, çeşitli sorunlar meydana getirmekte ve bu durum mezunların iş bulma şansını azaltmaktadır. Aynı durum, öğretim sırasında da öğretim elemanlarının üç durumda kalmasına neden olurken, MYO'larının da toplumda daha saygın bir statüye kavuşmalarını yavaşlatmaktadır.

Araştırmada MYO'ndaki öğrencilerin teorik bir derste ki ABN'leri karşılaştırılmış ancak bu öğrencilerin başarıları arasında on programda anlamlı bir fark bulunamamış, sadece üç programda GL mezunları daha başarılı bulunmuştur. Aynı şekilde her iki grubun, uygulamaya dayalı pratik bir derste ki ABN'leri karşılaştırılmış ve yalnızca bir programda ML mezunları GL mezunlarından daha başarılı bulunmuştur. Her iki grubun öğretim yılı boyunca, (51) dersleri hariç bütün derslerden almış oldukları ABN birbirleriyle karşılaştırıldığında sadece İşletme Programı'nda GL mezunlarının daha başarılı olduğu görülmüş, diğer oniki programda, iki grubun başarıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma sonunda, GL mezunu öğrenciler ile ML mezunu öğrencilerin başarıları arasındaki farklılığın öğrenim gördükleri programlara göre değişmediği saptanmıştır.

B. Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgulara göre şu sonuçlar elde edilmiştir.

a. MYO'larının gelişimi, Türk sanayi sektörünün ihtiyaı olan nitelikli ara elemanları yetiştirecek düzeyde gereklesememiştir.

b. Öğrencilerin GL mezunu olmaları ile, temel fen derslerine dayalı teorik derslerdeki ABN'leri arasında; İşletme, İnaaat ve Motor Programlarında doğrusal bir ilişki bulunurken, diğer on programda doğrusal bir ilişki bulunamamıştır.

c. Öğrencilerin ML mezunu olmaları ile, uygulamaya dayalı pratik derslerdeki ABN'leri arasında; sadece, İklimlerdirme ve Soğutma Programı'nda doğrusal bir ilişki bulunurken, diğer oniki programda doğrusal bir ilişki bulunamamıştır.

d. Öğrencilerin ML veya GL mezunu olmaları ile, genel başarıları arasında, GL mezunları lehine, İşletme Programında doğrusal bir ilişki bulunurken, diğer oniki programda doğrusal bir ilişki yoktur.

C. neriler

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

a. MYO açılırken, ilgili ltn kurumların grs ve katkıları sağlanmalı ve aynı zamanda programlar, cevrenin,

özellikleri dikkate alınarak açılmalıdır. Bu durum, mezunların istihdamı açısından çok önemlidir.

b. MYO mezunlarının ünvan, yetki ve sorumlulukları bir sisteme bağlanmalı ve bu elemanların meslekte ilerlemeleri temin edilerek, dikey geçiş hakları hayata geçirilmelidir. Böylece MYO'larının saygınlığı artacağından, öğrencilerin öğrenim sırasındaki çok düşük olan ilgi düzeyleri yükselecektir.

c. MYO'ndaki ML mezunu öğrenciler ile GL mezunu öğrencilerin başarıları arasında çeşitli derslere göre fark olup olmadığı, öğretim elemanları, iş çevreleri ve meslek odaları elemanlarının görüşlerine de yer verecek biçimde, daha geniş şekilde araştırılmalıdır.

d. MYO, Teknik Programlarına Meslek Liselerinin ilgili bölümlerinden öğrenci alınmalı, bu olmadığı takdirde ML ve GL mezunları ayrı sınıflarda öğretime tabi tutulmalıdır. Bu durumda ML mezunlarının devam edeceği sınıflarda özellikle pratik derslerde öğretimin kalitesi ve düzeyi artacaktır.

e. MYO mezunlarının iş bulmada karşılaştıkları sorunların başında pratik deneyimlerinin yetersiz olması gelmektedir. Bu durumu gidermek için, bu okulların finansman problemleri çözülmeli, atelye ve laboratuvarlar donanım yönünden zenginleştirilmeli ve en önemlisi öğrencilerin staj çalışmalarının meslekleriyle ilgili sanayi kuruluşlarında yapmaları sağlanmalı ve sıkı bir şekilde denetlenmelidir.

f. Gerekli araştırmalar yapıldıktan sonra gerekli alanlarda yeni programlar açılmalı, talep olmayan meslek alanlarında kapasite artırımına gidilmemelidir.

KAYNAKLAR

- Akgün, Ahmet. Üniversiteye Hangi Öğrenciler Nasıl Alınmalıdır, Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Dr.Tezi), Ankara, 1976.
- Akyüz, Yahya. Türk Eğitim Tarihi, A.U.Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara, 1989.
- Arthur, B. Mays. Mesleki Eğitimin Prensipleri, ve Tatbikatı, Çevirenler: İlhan Özdiil ve Remzi Öncül, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1973.
- Aso, Makoto. Japon Eğitim Sisteminin Kültür Kaynakları, Çeviren: Mustafa Özcan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1984.
- Aytaç, Kemal. Federal Almanya'da Okul Sistemi. Nüve Matbaası, Ankara, 1986.
- Demirel, Özcan ve Kamile, Un. Eğitim Terimleri, Safak Matbaası, Ankara, 1987.
- Doğan, Hıfzı., Cevat Alkan ve İlhan S. Sezgin. Mesleki ve Eğitim Prensipleri, A.U. Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara, 1980.
- Doğan, Hıfzı. Teknoloji Eğitimi, A.U.Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara, 1980.
- Doğramacı, İhsan. Türk Yükseköğretiminde On Yıl, 1981 Reformu ve Sonuçları, Ankara, 1991.
- Ergün, Mustafa. Eğitim ve Toplum, "Eğitim Sosyolojisine Giriş", İ.Ü.Basımevi, Malatya, 1987.

- Ersoy, M.Akif. H.U. Matematik Bölümü I.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Çeşitli Faktörlere Göre Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Dr. Tezi), H.Ü. Ankara, 1989.
- Girit, Oğuz. Meslek Yüksekokulu Tesviye Eğitimi, (Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi), M.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1987.
- I.T.Ü. Rektörlüğü. Teknik Eğitim; Dünü, Bugünü, ve Geleceği, (Teknik Eğitim Ulusal Kongresi Bildirileri), İstanbul, 1983.
- Kaptan, Saim. Türkiye'de Yükseköğretim Reformu ve İnsangücü Potansiyeli, DPT, Sosyal Planlama Başkanlığı Dairesi, Yayın NO:2026, Ankara, 1986.
- Karasar, Niyazi. Önlisans Eğitimi ve Teknik Eğitimde Uygulanabilirliği, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara, 1981.
- Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Matbas Matbaası, Ankara, 1982.
- Kaya, Halil. Yurt Kalkınmasında Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi, (Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim ile Sanayi İlişkileri Sempozyumu), Ankara, 1976.
- Koç, Nizamettin. Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara, 1981.
- Ö.S.Y.M. 1991 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı İkinci Basamak Klavuzu, Ankara, 1991.

- Robbins, Lord. Çeşitli Ülkelerde Yükseköğretim. Çevirenler:
Ferhan Oğuzkan ve Turhan Oğuzkan, Milli Eğitim
Basımevi, İstanbul, 1969.
- Sezgin, S.İlhan. Becerili İnsan Gücü Yetiştirilmesi
Araştırması, MEB. Yayını, Ankara, 1980.
- Sıdal, Cahit. Meslek Yüksekokullarının Birer Teknik Eğitim
Merkezi Şeklinde Öngörülen İşlevleri, Eğitim Bilimleri
Kongresi, Ankara, 1990.
- Tavşancıl, Ezel. Lise Tür ve Kolunun Yükseköğretimde
Akademik Başarıya Etkileri, (Yayınlanmamış Dr.Tezi),
Ankara, 1989.
- Tuna, Osman. Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim, Ayyıldız,
Matbaası, Ankara, 1973.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu Dökümantasyon Merkezi, Türkiye Tez
Katalogu, YÖK. Matbaası, Ankara, 1990.
- Unner, Sezai. Meslek Yüksekokullarında Okul Sanayi
İşbirliğinin Uygulanabilirliği, (Yayınlanmamış Y.Lisans
Tezi), Ankara, 1987.
- Varış, Fatma. Eğitimde Program Geliştirme," Teori ve
Teknikler", A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara, 1978.